"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته صاحب امتیاز ومدرمسؤل
پوزانت کچیان
مطبعه و ادارەخانەسی باب عالی جادەسندە ٣٨ نومرولی دائرۂ مخصوصەدەدر

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2: —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լոքալէ:

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ   ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Նամակներ ուղղելի են
առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, Կ. Պոլիս.

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 181   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1897 ՅՈՒՆԻՍ 5/17   17 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315.   5 ՅՈՒՆԻՍ 1313   Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 181

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 5/17, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Կ'ըսենք թէ քանի մը շաբաթ առաջ խառն ժողովի նստի մը մէջ վիճաբանող երկու անդամներ դիտողութիւն ըրեր են թէ լրագրոյս միջոցաւ հայ եկեղեցականութիւնն անխտրաբար կ'ձաղկուի, մինչ գովեստ կ'կարդացուի օտար կղերին։ Պէտք եղած պատասխանը տրուեր է ժողովին աշխարհական անդամներուն կողմէ, մինչ քահանայ անդամները նշանակալից լռութիւն մը պահեր են. զի ասոնք այնքան պատճառ չունին լրագրիս խմբագրականներէն գանգատելու, քանի որ Թափուր վիճակներն երթալու պարտաւորութիւնը քահանայից դասուն չէ որ կ'վիճակի։ Ինչ չաս, ինչ ակնկալութիւն ունինք մեր կուսակրօն կղերը քննադատելու, եթէ մեր անկեղծ համոզումը չըլլայ թէ շատ հեղ կ'թերանան իրենց պարտաւորութեանց։ «Ժողովուրդն եկեղեցիէն, եկեղեցականութենէն կ'պաղեցնեն կոր» ըսուեր է լրագրոյս հրատարակութիւններուն համար, երբ թէ կրօնափոխ եղողներն, եկեղեցի չգացողները, կամ գաւառներէն գանգատ գրողները մեր խօսքին կ'նային, և երբ թէ, եթէ մենք չխօսինք, ժողովուրդն ինքնին չի դիտեր ամէն բան։ Նախ ինչ չաս, ինչ ակնկալութիւն կրնանք ունենալ օտար կղերը գովելու, եթէ անոր անձնուիրութիւնն ու գործունէութիւնը շատ հետ տարապայման հակապատկեր մը չկազմեն մերիններէն ոմանց անձնապաշտ անտարբերութեան դէմ։ Երզրումի պէս կարեւոր վիճակ մը հոգեւոր հովիւ կ'ուզէ. ամէն պաշտօնական գործողութիւնք կ'լմնան. Ճամբայ ելնելը միայն կ'մնայ, և որոշուած Առաջն. Տեղապահը կ'սպասէ որ... Նախ Եպիսկոպոս ձեռնադրուի, յետոյ երթայ Երզրում։ Եւ ասիկա էն գործօններէն մէկն է, որ ցարդ ասդին անդին կ'երթար ուր որ ղրկուէր, բայց կ'երեւի թէ միջավայրը զինք ալ այլափոխեր է։ Շատ Պոլիս կենալով, ամէնքն ալ իրարու կ'նմանին ի վերջոյ։

Արդեօք Բիւզանդիոնէ՞ն սովրելով է որ Մարաշի Պատ. ազգայինք բազմատորագիր հանրագիր մը ղրկեր են ի Պատրիարքարան (մայիս 20 թուակիր), և կ'գրեն թէ «Խիստ դառն է տեսնել մեր եկեղեցւոյ ծոցին մէջ կարգաւորներու ա՛յնքան անկարգութիւնն և սառն անտարբերութիւնները»։

Բայց քննադատողները միայն Պոլիս մնացողները չեն։ Գաւառի եկեղեցականներուն վրայ ալ երբեմն դիտողութիւններ կ'գրուին, զորս կը հրատարակենք դարձեալ ի սէր Եկեղեցւոյ։ Ջիղծումը (?) ծածկելով ո՛չ մէկ հաստատութիւն կ'պահպանուի կ'պաշտպանուի։ Պաշտօնէին պատկառութիւնը լռելով, ո՞ւր տեսնուած է որ պաշտօնին պատիւն ու ազդեցութիւնը բարձրացած ըլլայ։ Խարբերդէ վերջին անգամ մեր ընդունած թղթակցութեան մէջ հետեւեալ տողերը կ'կարդանք, զորս Պատրիարքարանի խորին ուշադրութեան կ'մատուցանենք. —

«Նորէն պէտք եղաւ բռել որ մինչեւ հիմայ Պատուելիներուն ձեռքին տակ գործածուած մարդիկը մեր բողոքական ազգակիցներուն հետեւակներէն էին։ Աղքատ մը վկայողը միա՛յն Բողոքականն եղաւ. միջոց, միջնորդ այս ու այն պարագային մէջ՝ Պատուելին դռնապանն ու խոհարարի պէս սպասաւորներն եղան։ Այս խրախմբը մեծ պատառուածք բացաւ երկու համբուն հասուածին մէջ։ Միշտ բողոքող մը պիտի մնանք այս միակողման մարդասիրութեան դէմ։ Հարիւր տնուոր գեղի մէջ, ուր մշակի խանութ ասարճանով մարդ մ'ալ կ'ապրի իր բողոքականի անունովը, միսիոնարը մեծ ու մեծ այն մէկուն հետ գործ ըրաւ. այդ գիւղը բողոքականներ քուլարն (?) անոր ձեռքն ու քոնդրոլին տակ դրին։ Ասիկա իրողութիւն է։ Այս վիճակին հետեւանքն այն եղաւ որ դաշտին այս պահուն միսիոնարին արօրով հերկուած՝ պատրաստ, առաջուանէն հարիւր անգամ աւելի լարուած եռանդով մը կ'վազեն հոն իրենց սերմերը ցանելու։ Արդիւնքը այս տեսակէն կ'ընկերանայ ուրիշ ուղղութեամբ մը լատին Ապուներ (?), և ահա՛ գերման երրորդութիւն մ'ալ՝ երեկուան առոյգ առաքելութեան մը։ (*)

«Առաջնորդարանը Պատրիարքարանին չիմացներ իրողութեանց սա տեսակները. պաշտօնական հարցում մը պաշտօնական չոր պատասխան մը կ'խմբագրուի. ու ա՛լ անկէ վերջ դրագիրն իր չէք գեղագրութիւնովը, Պատրիարքարանէն Սահակ Մեսրոպի մրցանակին կ'սպասէ։ Թէ Մէզիրէէն ժամ մը անդին գիւղին իր հոգեւոր հօտին մէջ ի՛նչ կ'անցնի, ի՛նչ կ'դառնայ, փոյթը չէ ամենեւին մեր եպիսկոպոսցու Հայր Սուրբին։ Տնտեսական տագնապէն ի վեր քաղաք ելած չէ. ժողովուրդը տեսած չէ, իր հոգեւոր հօտն ի՛նչ եղած է, ի՛նչպէս եղած է, հասկցած չէ։ Քաղաքը Մէզիրէէն 45 րոպէի տեւողութիւն ունի։ Միայն Մէզիրէ իր տունն, ու երկրորդ տեղ մ'ալ, Խարբերդ դուռը կ'ճանչնայ։ Հոգեւոր պաշտօնէի մը պարտականութիւններուն այսչափով կ'լմնա՞ն արդեօք։ Պատրիարքարանն այսպէ՞ս կ'հասկնայ բանը։ Այսչափ որբեր, որբանոցներ կան. միսիոնարն անոնց շուրջն այսքան գոտեպինդ՝ կկոցի պէս կ'վազվռտէ. հոն, այն տեղուանքն օր մ'ալ հայ Առաջնորդին երեւնալը չէի՞ք սպասեր. երթար, ըսէր, խօսէր, յուղուէր վրանին. այսչափը չէի՞ք ակնկալեր։ Միսիոնարը մերթ զինքը բանի տեղ կ'դնէ, իրեն կ'այցելէ քաղաքէն ի Մէզիրէ։ Փոխադարձ այցելութիւն մը գէթ, այդ առթիւ անոր կարեւոր հանրօգուտ թելադրութիւններ, խորհուրդներ ներշնչելու չափ մտացութիւն մ'ալ շատ պիտի սեպէի՞ք Խարբերդի Առաջնորդին համար։

«Շաբաթ օր (18 մայիս) Մէզիրէ գացած էի. իրիկուան կողմ տեսայ Ապուշեայ մը որ գլուխը ճերմակ կնգուղ մը անցուցած՝ ձին կ'մտրակէ, ձին քիչ կ'մնայ որ ճաթի։ Հասկցանք իսկոյն թէ Բզմշէն կ'երթայ, գիշերն հոն պիտի պառկի փոշիներուն մէջ, առտուն պատարագ պիտի ընէ, դառնայ։ Բզմշէն հրդեհ պատահած գիւղ մ'է. 250 տուն հայ բնակիչ ունի։ Շաբաթ օրը Ապուշեան (լատին քադէբայ) տեսայ նոյն ճամբուն մէջ. կիրակի քաղաք դարձած էի. տեսայ որ՝ Մր. Պրաթ ալ գեղերէն կ'դառնայ, ուր առջի օրերը քարոզելու գացած էր։ Այսչափ իրարու մօտ եղած զուգադիպութիւնով, մաքերս փետտելու զայրոյթի մը մէջ զգացի հոգիս։»

Թղթակիցն ապա կ'յիշէ Հասանիի հայ գեղին բովանդակ ժողովրդին (300 տնուոր) ժողովարան յաճախելն, և Սարը Խամիշի եկեղեցիին ժողովարանի փոխուիլը, զոր գրած ենք արդէն, և կ'հարցնէ թէ Առաջնորդն այս բաներէն տեղեկութիւն ունի՞։ —Բանէ մը «խապար» չէ, ըսել կ'ուզէ։ Եւ դուք պիտի զարմանաք թէ ինչպէս կ'ըլլայ։ Բայց գացէք Պատրիարքարան, հարցուցէք Խարբերդի Առաջնորդին վրայ, և առանց իրողութիւններն հերքելու, պիտի խնդրեն ձեզմէ որ այս Առաջնորդին վրայ դէշ չխօսիք։ — Ի՞նչպէս կ'ըլլայ։ Ուրեմն սո՞ւտ են բոլոր այս զրուցուածները։ Մեք «Արեւելք»ի մէջ եւս տարիներով ասանկ գանգատներ արձանագրեցինք Խարբերդի Առաջնորդին վրայ, մինչեւ իսկ երբ տեղապահ էր լոկ, կամ երբ օրուան Առաջնորդին ընդդիմադիրն էր միայն։ Ինչո՞ւ Պատրիարքարանը չուզեր նկատողութեան առնուլ գանգատները։ —Բայց երբ տնօրէնութեան դժուարութիւնն, անկարելիութիւնը կայ, աւելի խելացութիւն չէ՞ անտեսել խնդիր մը։ Պատրիարքարանը նկատողութեան առնու ի՞նչ ընէ։ Փոխէ՞ Առաջնորդը։ Հապա տեղն ո՞վ ղրկէ։ Խարբերդի պէս վիճա՞կ մ'ալ անգլուխ թողու (դո՛նէ պաշտօնապէս)։ Անխղճութենէն աւելի նախամեծար չէ՞ պակասաւոր խղճմտութիւն մը։ «Բիչն հիչէն աւելի աղէկ չէ՞»։ — Ահա՛ այս վիճակին մէջ են գործերն, և երանելիներն ելեր խառն ժողովին մէջ համարձակեր են գանգատելու թէ Բիւզանդիոն վայրապար, անխտրաբար կ'հալածէ հայ կղերը։ Խմ՛ք ունենայինք ու համայինք։

(*). —Ականարկութիւն գերման միսիոնարներուն որք երեւցած են այն կողմ, որով նպաստ բաշխող և նպաստին շնորհիւ աւելի կամ նուազ բրոտեստական ընող տարրերն եղան երեք, Ամերիկացի, Լատին և Գերման։ Տ. Խ.

«ԿՆՑՑԷ ԱՆՁՆ ԻՄ»

Համով հոտով, զուարճալի պատմութիւն մը կ'գրէ մեր Մանիսայի թղթակիցը, մայիս 27 թուով։ Տեղւոյն հայ սափրիչները սովորութիւն ունին Ս. Հռիփսիմեանց տօնին օրն իրենց տարեդարձը կատարել։ Այն օր իրենց վարպետներէն ժառանգութիւն մնացած 100—120 ոսկիին տոկոսովը, որ կ'ընէ 60—70 մէճ., կերուխում կ'ընեն։ Անցեալ տարի արհեստաւորներուն լուսաւորեալ (?) մասն ըսաւ որ «Վա՛յ անցնինք սա որկրամոլութենէն, և 60—70 մէճիտը վարժարանին նուիրենք։» Մեծամասնութիւնն հակառակեցաւ «Պէտք է որ այդ սառակին կէսն յատկացուի փիլաւի, կէսն օղիի։ Ուտենք, խմենք, և մեր վարպետներուն հոգւոյն համար «ողորմի» հանենք։» Յաղթանակը մեծամասնութեան մնաց։ Այս տարի եւս տօնին մօտենալուն առթիւ, վառնեւելիք սառակն որբերուն յատկացնել առաջարկուեցաւ։ Բայց ահա Փիլաւեան կուսակցութիւնը գլուխ վերուց։ «Մեզ փիլաւ պէտք է և օղի պէտք է» պոռաց։ Փոքրամասնութիւնն ի զուր նկարագրեց որբերուն խեղճութիւնները։ Մեծամասնութեան սիրտը չխաղղցաւ։ Մեր թղթակից բարեխրաբար խորհուրդ կուտայ փոքրամասնութեան՝ բաժնուելու մեծամասնութենէն, և իր բաժինը զատազոված բարի նպատակին գործածելու։ —Հապա եթէ մեծամասնութիւնն որոշէ՞ թէ «փիլաւն և օղին անբաժանելի, անկիսելի են»։ Ինչ և է, տե՛սնենք։

Մեր ժողովրդեան մէջ ջերմ հոգածութիւններու քով սառն անտարբերութեան օրինակներ ալ շատ կ'տեսնենք։ Անանկ բարեկեցիկներ ունինք որք բնաւ փոյթ չեն ըներ անտեսական, առեւտրական տագնապը։ Իրենց նմաններուն հանդէպ ո՛և է պարտականութեան գիտակցութենէն իսպառ զուրկ են։ Բոլ տը Բօքի վէպն է անոնց նշանաբանը. (Կեր, Խաղ, Գինի) Ձմեռը Բերայի ապարանք սրահներուն մէջ, ամառը Պէօյիւքտէրէ կամ Մեծ Կղզի խաղի սեղանն է իրենց մեծ զբաղումը, որոյ կանաչ ծածկոյթէն անդին իրենց միտքն ուրիշ հորիզոն չունի։ Անոնցմէ միայն համար չէ՞ր որ անցեալները գրուեցաւ թէ 5,000 ոսկիի չափ վաստակներ է տեսակ մը... հանոյ չիննալու անանկ տեղ մը ուր աւելի օգտակար, աւելի շահաւէտ բաներ կրնային կատարուիլ, և հիմա կ'ըսուի թէ 5,000 ոսկի ալ պիտի ծախսէ որպէս զի հաւերը, վառեակներն ու աքաղաղները կարենան վազվզել անոր մէջ։ Ահա՛ խելք։ Եւ ասիկա տակաւին իրենց մէջ կ'ն խելացիներէն միայն, իրենց խելքի վարպետներէն միայն գործն է։ Ինչ կ'սպասուի ասանկ անմիտ սերունդէ մը։ Թո՛ղ խեղճ թղթակիցները գանգատին ջոջերուն անտարբերութենէն, և երբ ջոջերուն դէմ բան մը չեն կրնար ըսել, իրենց արդար դիտողութիւններն ուղղեն խանութին դէմ, որ կ'ուզէ փիլաւով և օղիով զուարճանալ։ Ի՞նչ նշանակութիւն ունի Մանիսայի սափրիչներուն՝ տարեկան 60-70 մէճիտն, երբ մեք ասդին մարդ ունինք որ վայրկեան մը մէջ կարող է քանի մը հարիւր կամ քանի մը հազար ոսկի փճացնել իր քէյֆին համար, —ու կ'ընէ ալ, առանց հոգ ընելու իր շուրջ անցած ու դարձածը։

ՏՈԹ. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ
Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

(Տար. եւ Կերջ երեկի թիւէն.)

Մեծ հեռաքրքրութեամբ կ'կարդանք Բիւզանդիոնները, զորս սակայն փոխանակ ամէն շաբթու ստանալու, երկու շաբաթն անգամ մը կ'ղրկէք. չգիտեմ լրագրապետական փոքրիկ խըռովութեան, հաշի՞ւ մը կայ, ինչ կայ։ (*) Տոքթ. Թորգոմեան բարեկամս շատ բարեւներ. համբաւթեամբ եւ գովութեամբ կ'հետեւիմ իր գործունէութեան։ Կամակորութեան՝ անձնութեան եւ բարձրավիզ ազնուութեան առջեւ չկասիլ, չընկրկիլ. մենք արդէն բազում դառնութիւններ կրած ենք այդ պաշտօնէն, սակայն յօժարութիւն … ած ենք բաւական տարիներ, ինչպէս գիտէ և ինչպէս ազնուաբար յիշած ալ էր առթիւ մը. շնորհակալ ենք։ Իր յօժարութիւնն և կարողութիւնը գովելով, վստահ եմ որ յիշատակելի արդիւնքներ պիտի ձգեն յետոյ, ինչ որ ազնիւ պաշտօնակիցք որոց պատասխանատուութիւնը, կարողութիւնը քով կ'գնահատեմ։

Մխիթարական մի ուրիշ պարագայ մ'ալ անցած որոյ մասին կ'ուզէի ես ալ իմ բաժինս ինկած շնորհակալութիւնն յայտնել, այն է Էրէ–վի մը …ն ի Հիւանդանոց մեր Մանչեսթ… ազնիւ հայ գաղթականութեան …է։ Գիտէք որ ժամանակին մենք … ձայն բարձրացնող և խնդրող՝ առաջարկողն այս գործին։ Շատ ուրախ եղայ երբ, որ կարդացի գործադրութիւնը. քանզի անհրաժեշտ դարձած էր սա Հիւանդանոցի համար (**)

Եթէ Սահակ Տաւրշ (?) պէս հմուտ … ձեռնառու անձնաւորութեան մը … և հոգածութիւնն և Հ…դասութեան մէջ գտնուող բժիշկ բարեկամաց բանիմաց բաւարարութիւնը …, պիտի հարցնէի անշուշտ թէ ինչ վիճակի և դրութեան մէջ կ'գտնուի արդեօք այն Տօնն որուն այնտեղն սատեն այժ և ուղեղ զոհեցինք, … այլ զոհողութիւնները։ Մեր կարգ ու սարքերը փոխանակ խանգարուած անհետացած լինելու, անշուշտ աւելի եւս բարեփոխուած եւ կատարելագործուած են։ Եթէ ոչ ամբողջ հաստատութեան, գէթ հիւանդաց մաքուր ջուր հայթայթելու համար, Տոքթ. Զարդարեան և Մոնսէ… բարեկամներս և ես որ միշտ … միացանք և միաբան էինք, ֆիլտրի … մը հաստատած էինք, որ կատարելապէս կ'գործէր։ Դարձեալ … խմած ջրերուն և գաւաթներուն կափարիչներ շինել տուած էինք, որով ճանճերու և այլ աղտի աղտեղութեանց ենթակայ լինելէ ազատած … հիւանդաց ըմպելիքը։ Չգիտեմ հիմա … կ'շարունակուի՞ն թէ ոչ։

Թէեւ կ'երեւակայեմ որ Հիւանդանոցն այլ եւս այն չէ ինչ որ էր իմ ժամանակս, դէպքերը նոր պիտոյքներ ծնուցանելով նոր և արմատական փոփոխութիւններ յառաջ բերին անշուշտ, սակայն ինչ որ ալ լինին ժամանակի այս բերմունքն, Հիւանդանոցը միշտ հիւանդանոց է և իբր այն պէտք է նկատուի և հոգացուի։ Մենք փորձով տեսած էինք թէ անձնանուէր Քոյրերու բարեհաճ հսկողութիւնն եւ խնամատարութիւնն անհրաժեշտաբար աւելի դիւրակցիլ է քան վարձկալ անճարակ և մեծաւ մասամբ մոլի և անկիրթ այլ պաշտօնեից։ Ուստի, մեծ ջանք և փոյթ ի գործ դրած էինք Քոյրերուն թիւն աւելցնելու և զանոնք հետզհետէ վարժեցնելով պաշտօններ յանձնելու։ Տիկնանց Խնամակալութեան գործոց և բաներուն անդամներէն Ազն. Տիկին Տաւուտեանի խնդրանօք յատուկ կանոնագրութիւն մ'ալ խմբագրած և յանձնած էի յանձնաժողովին Ազն. Տիկնոջ, կանոնագիր զոր այժմու Պատրիարք Բարձր. Օրմանեան Սրբազանն ալ տեսած էր յանձնաժողովին։ Չգիտեմ մարեցա՞ւ այդ եռանդն, եթէ ոչ աւելի կատարեալ կերպով գործադրութիւն առաւ։ Միաբանական կանոնաց, կենաց և հանգամանաց կատարելապէս հմուտ արդի Ս. Պատրիարքին օրով և ձեռքով մարթ է լաւագոյն ձեւ և կերպարանք մը տալ այս խորհրդին, որում Վսեմ. Սերվիչէն էֆ. անդամ յարած էր։ Մեր երկու ներքին դեռատի բժիշկներ, Պ. Պ. Իշլէմէճեան և Մութաֆեան, կ'իմանամ որ դարձեալ հոն են. սոքա այն յարկի մասնաւոր փորձառութեամբ և այնչափ ատեն հիւանդ տեսնելու վարժութեամբ, հիւանդանոցի համար պատրաստուած լաւ բժիշկներ ըլլալու են։

Հիմա Տոքթ. Նահապետեան բարեկամս անպատճառ կ'խոժոռի դիմաց և աչաց այն տարօրոշ արտայայտութեամբ որ իրեն յատուկ է, թէ ինչո՞ւ չյիշատակեցի զինքն։ Բայց կարելի՞ է յիշել Փրկիչն առանց իսկոյն և նոյնհետայն յիշատակելու Նահապետեանը, զի անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր այս երկու եղերք նոյնացած են։ Ուստի երբ իմացայ թէ Տոքթ. Նահապետեան վերստին առնուեր է, ներքին խնդութիւն մ'զգացի. քանզի հակառակ իր համոզմամբ կարծեաց, փոխանակ զինքն հալածելու, ես էի զինք միշտ պաշտպանող և ես էի ներս առնելու համար ճիգ և ջանք թափողը։ Վկայ են տոքթ.ները, վկայ են Հոգաբարձութեան անդամներէ ոմանք, են… ինչ որ է. «Վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղեւ գլուխ անկեան» եղեր է. կարողութիւն և անգրգիւ յարատեւութիւն կ'մաղթեմ։ Մեր պաշտօնավարութեան միամեայ շրջանին գործունէութեան ամբողջ պատկերը մաքուր առնուած քով է, ասացէք խնդրեմ թէ ինչ պարտիմ ընել. պահե՞մ ժամանակ մը եւս, դիպող առթիւ սպասելով հրատարակութեան համար, թէ ոչ ուղարկեմ Պատ. Հոգաբարձութեան. ինչպէս որ կամիք։ Շատ և շատ երկարեցի, ներողութիւն խնդրելով միամ բարեացակամ մնչաւ (*)

Թէհրան   Ց. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ

(*). —Երկու շաբաթն անգամ մը ղրկ… կեն մեզ չաս մը չկայ։ Մենք ամէն շաբթու կ'ղրկենք Թէհրանի, Դաւրէժի, Սպահանի, ինչպէս եւ Կովկասի թերթերը։— Պէտք է Պարսիկ Վարչութենէն սպասել այդ կէտ։ Տ. Խ.

(**). —Դժբախտաբար, Մանչեսթրի ազգայինք ոչինչ պատճառաւ մը մէջերնին չհամաձայնելով, այս մեքենան դեռ գնած և չեն ղրկած։ Ա՛յս է արքայ ձեռնարկուներուն համբաւեալ գործունէութիւնը, թէև ոչ՝ հնդախոհ նոր համաճարակի մը կ'սպասեն, թէև … բորները միշտ կան։ Տ. Խ.

(*). —Հիւանդանոցի Վիճակագիրք, Տեղեկագիրք պահուելու համար չեն, հրատարակուելու, գիտցուելու համար են։ Տպել տուէք։ Տ. Խ.

ԳԱՂԹԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԷՍ

ՊՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԹԱՂԵՐ

Զարմանալի է որ Պուլկարներուն ամուսնական բարքերուն մէջ խոր արմատ ձգած է Դրամօժիտի սովորութիւնը։ Շատ քիչ բացառութեամբ, պուլկար երիտասարդները կուզեն որ իրենց առնելիք աղջիկներուն նիւթական, իրենց ընկերային աստիճանի համեմատ քիչ շատ գոհացուցիչ ըլլայ։ Աղջկան ծնողք բնաւ չեն դժկամակիր իրենց ունեցած ինչքին մէկ մասը փոխանցել իրենց փեսին, սա խորին համոզումով որ անիկա, ճակատին քրտինքովը դրամ շահելու սովոր, արկածալից ու անորոշ գործերու մասին զգոյշ, ոչ միայն չպիտի մսխէ կամ վատնէ իրեն յանձնուած դրամը կամ կալուածն, այլ և պիտի ջանայ բազմապատկել զայն։ Հետեւապէս դրամօժիտի դրութիւնն, որ մեր մէջ յոյժ պախարակուած է եւ անոր բարձման համար այնքան բաներ գրուած ու ըսուած են, շատ բնական սովորութիւն մը կ'թուի Պուլկարներուն։ Մեր մէջ բազմաթիւ օրինակներով հաստատուած են այս սովորոյթին աղետալի հետեւանքներն ընտանեկան յարկի տակ։ Պուլկարները բնապէս սակաւապէտ, խնայասէր, յանդգնութենէ խորշող, մեծագոյն վստահութիւնը կ'ներշնչեն անոնց որ կ'յօժարին իրենց նիւթականէն մաս մը յատկացնել իրենց աղջկան կենակցին։ Հոս չեն ըսեր. «դրամին համար աղջիկը կ'առնէ կոր»։ Ընդհակառակն, աղջիկն աղջկան համար կ'առնեն, ու դրամն ալ նորակազմ ընտանիքին բարօրութեան ու յառաջդիմութեան համար։ Հոս հարսը՝ մտած նոր կեանքին մէջ բնաւ միտքէն չանցըներ սիրական ընթացք մը բռնել իր ամուսնին հանդէպ, որուն դրամ կամ ո և է օժիտ առած են իր ծնողք. Էրկանը վրայ մասնաւոր, բացառիկ իրաւունք մ'ըստացած չենթադրեր ինքզինքը։ Անտարտամ, Էրկանն հետ ինք ալ կ'աշխատի միօրինակ ներդաշնակութիւն մը պահելով ընտանեկան յարկին ներքեւ։ Դրամօժիտի գլխաւոր առարկան հնչուն դրամէ աւելի անշարժ կալուած է։ Գլխաւորապէս այգի, այգին որ՝ գոլնի արտին հետ՝ էն կենսական ջիղը կ'կազմէ Պուլկարիոյ։ Բացառութիւն են այն Պուլկար ընտանիքներն որոնք առնուազն մէկ երկու այգի չունենան։ Տան մը պարտէզն որքան անհրաժեշտ մաս մ'է մարդու համար, այգիին անհրաժեշտութիւնը կարծես շատ աւելի մեծ է Պուլկարին համար։ Այգին ընտանիքին մէջ կենդանութեան չունեցող միակ տարրն է։ Առանց այգիի, տուն մը որքան ալ բարեկեցիկ, նոյն փայլն ու ուրախութիւնը չունենար։ Այս է պատճառն որ աղջկան մը ամուսնական կարեւոր օժիտը կ'կազմէ ընդհանրապէս այգին, որ ինքնին արդէն երաշխիք մ'է թէ նորակազմ ընտանիքը նիւթական նեղութեան չպիտի ենթարկուի, եթէ անակնկալ ձախորդութիւններ չպատահին։

* * * Երիտասարդական դիւրաբորբոք աւիւնով, թարմ ու անխառն սիրոյ թարգման ըսելով, երիտասարդ Պուլկարին ու Պուլկարուհին յարաբերութիւնը կուգայ կ'յանգի ամուսնական ուղղակի ու կանոնաւոր խնդրանքի մը։ Երիտասարդը բնաւ չի փորձեր … գծծելու աղջկան ծնողքին, եւ յանուն իրենց սիրոյն, լուրջ յարաբերութեան, զայն կնութեան խնդրելու։ Շատ քիչ անգամ կ'պատահի որ ծնողք մերժողական պատասխանով մը ետ դարձնեն սիրահար պարմանին։ Գիտեն թէ անիկա մերժելով՝ նախ սիրոյ դէմ նախատինք մ'ըրած պիտի ըլլան, եւ յետոյ իրենց աղջկան սրտին ընտրութիւնն անարգած։ Անգամ մը որ սէրը ծնողաց երկկողմանի հաւանութեամբ նուիրագործուեցաւ, ա՛լ սիրահարները սրտաւիր կ'ըմբոշխնեն իրենց ընծայուած դիւրութիւններն՝ յարաբերական տեսակցելով, մինչեւ որ գայ հասնի ամուսնութեան հրճուալից վայրկեանը։

Եւ կիրակի օր մը փողոցին մէջ կը տեսնես ասպատ թափոր մը, որուն առջեւէն կ'երթան հարսն ու փեսան քով քովի կամ թեւ թեւի. յետոյ կուգան հարսին պատուակալ օրիորդները, յետոյ ուրիշ հարսնեւորներ և յետոյ դիպուածական անցորդներ թափորին անցած փողոցներէն ժողվուած քիչ քիչ, լայնցնելով թափորը, տարօրինակ զանազանութիւն մ'ընծայելով անոր մինչեւ եկեղեցիին դուռը։ Պուլկարները պսակի արարողութիւնն անպատճառ եկեղեցիին մէջ կ'կատարեն, ամէնէն հարուստէն ամէնէն աղքատը։ Պսակի արարողութիւնն երկար չի տեւեր. հազիւ քառորդ ժամ։ Հայաստանեան օրհնութեան պահուն հարսը փեսան քով քովի կ'կենան։ Կուգայ վայրկեան մը ուր հարսը, փեսան, կնքահայրն ու պսակադիր քահանան բոլորակ մը կազմելով կ'դառնան պար մը պարելու պէս։

Պսակի աւարտումէն յետոյ, թափորը դուրս կ'ելնէ միենոյն անկարգութեամբ։ Այդ խառնաղանճին մէջ՝ բացի փեսէն ու հարսէն, չես կրնար զանազանել թէ ո՛վ է յատուկ հրաւիրեալն, ո՛վ են պսակելներուն մօտիկ ազգականները, նոյն իսկ ծնողքը. դուն, ես, անխտրաբար ունինք հար-

ւին ճիշդ քովէն քալելու, կամ քիչ մը հեռուէն. ոչ ոք դիտողութիւն կ'ընէ. կարծես հանրային հանդէս մ'է, որուն մէջ ամէն մարդու համար կատարեալ հաւասարութիւն կայ վայելման եւ դիտելու։ Եթէ հարսանեկան թափորը կ'պատկանի այն դասակարգին որ պատշաճութեանց մէջ շատ լաբակը չի փնտռեր, երաժիշտներու խումբ մը կ'երթայ առջեւէն, զանազան եղանակներ հնչեցնելով, գլխաւորապէս պուլկարական ազգային եղանակներ, երգեր ու պարեր։

Եթէ հարսնիքը բարեկեցիկ ընտանիքի մը կ'պատկանի, մեծ և շռայլ ծախքեր կ'ըլլան։ Մանաւանդ ընթրիքն «երեսի վրայ», նմանապէս ուտելիքը։ Բայց եթէ նիւթապէս շատ նախանձելի չ'ըլլայ փեսին վիճակը, հարսանեկան ծախքերն այնչափ առատ չեն ըլլար։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ ամէնէն աղքատ Պուլկարն իսկ անկարելին կ'ընէ, որպէս զի իր հարսնեւորները կարենան կուշտուկուռ դուրս ելնել իր տունէն։ Եւ արդէն պուլկարական հարսնիք մը, առօրին դասակարգերուն մէջ մանաւանդ, պէտք եղածին պէս սարքուելու համար այնքան ծախք չի պահանջեր, որքան մեր պոլսական հարսնիքները։ Գլխաւոր առըը գինին է, կարմիր անարատ գինին, որ արդէն իսկ պատրաստ կը գտնուի տակառին մէջ։ Կ'բաւէ որ ըմպելիքը պէտք եղած առատութեամբ գտնուի։ Ուտելիքն այնքան կարեւորութիւն չունի Պուլկարին համար, որ բնաւ բծախնդիր չէ։

ՍՐԲՈՒԱՆԴ
Վառնա.

ՎԱՌՆԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Վառնայ Այգեստանեայց Նորաշէն-Ցայնկոյսեանի Միացեալ վարժարանաց մեծագոյն մասամբ անկարող աշակերտաց համար, կեդր. Ուսումն. Խորհրդէն խնդրեցինք դասագիրք և դպրոցական առարկաներ նպաստ ղրկել, զի ոչ միայն տեղւոյս գրավաճառները քով կ'պակսին այդ պիտոյքներ, այլ և 4.500 ուսանողներէ 1/6ն հազիւ կարող կըլլան համարուիլ իրենց դպրոցական պիտոյքը գնելու, իսկ մնացեալ 5/6 մասը բացարձակապէս անկարող է, եւ մեծագոյն մասամբ աղքատ ծնողաց զաւակ, գիւղացի, գաղթական եւ որբ։ Կարող ծնողաց զաւակներ, ծխական վարժարանաց ալ չ բացուելուն համար, ընդհանրապէս Որբանոց կ'յաճախեն։ Այս մասին Խնամակալութիւնս յատկապէս կ'խնդրէ Բիւզանդիոնի Պատ. Խմբագրութենէն որ հրաւէր կարդայ կրթասէր հասարակութեան, մանաւանդ հեղինակաց, գրավաճառաց, հրատարակչաց եւ մանաւանդ դասագիրք հանգանակող Պատ. Մասնաժողովին, որյն ոչ նուազ մարդասիրական նպաստ ընելու տեղւոյս աղքատիկ ուսանողութեան։

Դիւան Միաց. վրժ. Խնամակալութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Ռ. Ց. Շաթուրեան Ա.Մ.Վարժապետեան
Վառ, 21 մայիս 97.

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ. —Աթէնքէ կ'գրեն թէ պատերազմական գործոց Նախարար գնդապետ Զամատոս, Զէյթունի բանակէտղն այցելէ և հելլենական բանակին վիճակը քննելէ յետոյ, Աթէնք վերադարձեր և մանաւոր տեղեկագիր մը մատուցեր է Նախարարաց խորհրդին, որ այս առթիւ արտասովոր նիստ գումարեր է։ Գնդապետ Զամատոս իր տեղեկագրով ի վեր հաներ է բանակին թերի կողմերը։

ԿՐԵՏԷ.—Կրետէի ֆրանսական, աւստրիական ու իտալական հիւպատոսք, որք վերջին օրերս Հանեայէն մեկնած են իրենց երկիրները, պաշտօն ունին Կրետէի վիճակին վրայ անձամբ տեղեկութիւն տալու արտաքին գործոց նախարարներուն, և այս մասք կարեւոր պաշտօնագրեր տարած են իրենց հետ։

ԼԱՐԻՍԱՅԷ կ'գրեն թէ Կ. Պոլսոյ դեսպանատանց Ա. քարտուղարներն, որք Թեսալիոյ մէջ քննութիւն կատարելու պաշտօն ունին, իրենց քննութիւններն սկսեր են։ Անձնական ապահովութեան համար, գումարտակ մը հեծելազօր կ'ընկերանայ քննիչ քարտուղարներուն։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ Պազարին շինութիւնք առաջ կ'տարուին։ Հիմերու պատերը մինչեւ երկու-երեք մետր բարձրացան։ Շէնքին վարի մասը քարուկիր պիտի ըլլայ և վերի մասն ալ փայտաշէն։ Երկայնութիւնն է 50 մետր և լայնութիւնը 15։ Վեց դուռ պիտի ունենայ. մօտը գեղեցիկ քէօշկ մը պիտի կառուցուի նուագածուաց խումբի մը համար։

—Բարեգործական Պազարին վրայ հսկելու համար, Հանքաց եւ անտառաց ու երկրագործական նախարար Սէլիմ Մելհամէ էֆ.ի նախագահութեամբ յանձնաժողով մ'ալ կազմուեցաւ, որոյ անդամք են Ներքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Բէյ-Ֆիք պէյ, արտաքին գործոց Նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ պէյ, Տամատ Ահմէտ փաշա և Սպարապետի Դիւան համարակալութեան դիւանին նախագահ Ֆէրիգ Սատաէտտին փաշա։

ԵՐԼԻԸՐՁԻ հիւանդանոցէն 83 վիրաւոր ապաքինած ըլլալով երէկ դուրս ելան։ Վաղն ալ մաս մը ապաքինածներ պիտի ելնեն։

ԲԷՇԹԱՅԷ կ'գրեն թէ Հունգարացիք, օսմ. վիրաւոր զօրաց ի նպաստ երկրորդ անգամ ըլլալով հանգանակութիւն մը կատարելով, արդիւնքն յանձներ են Բէշթայի ընդհ. հիւպատոս Լութֆի պէյի.

ԼՈՆՏՐԷԷ կ'գրեն թէ անգլիական այն վաճառատունն, որ մեծ խոստացեալ ջուր նուիրած էր օսմ. զօրաց համար, իր նուէրը տուփերով սնտուկներուն մէջ զետեղելով ճամբայ հաներ է դէպի մայրաքաղաք։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ.—Պերլինի լրագիրք իրենց խմբագրականներով յոյս կը յայտնեն թէ Թոփհանէի դեսպանաժողովոյ խորհրդակցութիւնք այս օրերս վերջ պիտի գտնեն և թէ հաշտութիւնն ու խաղաղութիւնը պիտի վերահաստատուին։

ԼԱՐԻՍԱՅԷ կ'գրեն թէ տեղւոյն հիւանդանոցը գտնուող օսմ. վիրաւոր զօրքերը Պոլիս ղրկուած ըլլալով, գրեթէ այլեւս վիրաւոր չէ մնացեր հոն։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ աւազակութիւնք կ'շարունակեն և յաճախ ասոնց ու գիւղացիներուն միջեւ ընդհարումներ տեղի կ'ունենան։ Մայիս 23ին Եպքարոմօ անուն մեծական աւազակապետ մը 15 ընկերներով յարձակեցաւ Անկէլոքասդրոյի մօտ Բոլիքանո անուն տեղը՝ Լաինա անուն հարուստ այրի կնոջ մը 14 և 16 տարեկան երկու աղջիկներուն վրայ. տղան ալ կապելով լեռը տարին և մեծ գումար մը պահանջեցին փրկանք։ Այս դէպք ահ ու դող մէջ ձգեց շրջակայ գիւղերու բնակիչները։ Կառավարութիւնը թէեւ միջոցներ ձեռք առաւ, սակայն աւազակները կարեւորութիւն չտուին. Բալէտմաշէքա գիւղին մէջ Թոցումպիքա անուն այրի կին մը բռնելով 4000 ոսկի պահանջեցին։ Այս միջոցին տեղացիք յարձակեցան աւազակաց վրայ. առաջիններէն 4—5 հոգի վիրաւորուեցան և վերջիններէն 11ը մեռան։

ՏՐԱՊԶՈՆԻ պարսիկ վաճառականք 1375 ղչ.ի եգիպտացորեն նուիրեցին օսմ. զինուորաց։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ մինչեւ հիմա 16 հազար 818 ղրշ. հաւաքուեցաւ Կրէտէի իսլամ կարօտելոց համար։

ՖՐԵՏԵՐԻՔ կայսրուհին օգոստոսին Ցունաստան պիտի երթայ՝ իր աղջկան՝ Սոֆիա իշխանուհւոյն մօտ մնալու ժամանակ մը։

ՁԻ. — Սպարապետի դրան կողմէ Ռուսիոյէ գնուած 270 ձի այսօր մայրաքաղաքս կ'բերուին։

ԿՐԵՏԷ.— Հանեայի ու Գանիայի կողմերը նորէն շփոթութիւնք ծագած ըլլալով, անգլ. ծովակալ Հարրիս այդ կողմերը գնաց։ Ծովակալք գումարուելով խորհրդակցութիւն մ'ունեցան և արդիւնքը տեղեկագրեցին իրենց կառավարութեանց։

—Հանեայէ իտալեան մաս մը զօրք Գանիա ղրկուեցան՝ խաղաղութիւնը վերահաստատելու մասին աջակցելու անգլ. զօրաց։

ԱՒՍՏՐԻԱ որոշեց որ Կրետէ գտնուող իր մարտանաւք առաջին հրամանին մեկնելու պատրաստ ըլլան. միայն թորփիլանաւ մը պիտի մնայ հոն։

ՄՈՒՍԹԱՀՖԸԶ.— Մաղնիսայի ու Մէնէմէնի Մուսթահֆըզ զօրաց վաշտերն Իզմիր ժամանեցին։

ՄՈՒՐԱՏԼԸԷ երէկ իրիկուն Կ.Պոլիս եկան 160 կամաւոր։

ՆՊԱՍՏ. Դամասկոսի մէջ ի նպաստ վիրաւոր զօրաց տրուած գիշերային հանդէսին 46,280 ղրշ. գոյացաւ եւ յանձնուեցաւ Ներքին գործոց Նախարարութեան։

ԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՔ.— Գոտովայի նահանգէն յիսնամեայ երկու Թուրք կին էրիկ մարդու հագուստ հագած և յոտից ցգլուխ զինեալ, փափաք յայտներ են իբրեւ կամաւոր օսմ. զօրաց կարգերուն մէջ մտնելու։ Ասոնց խնդիրը, զինուորական կանոնի հակառակ ըլլալով, թէեւ չէ ընդունուած, սակայն Վեհ. Սուլթանը գնահատելով անոնց քաջութիւնը, Շէֆգաթի պատուանշանի Գ. կարգն և 500-ական ղրշ. ալ պարգեւ շնորհեց անոնց։

ՎՈԼՈՑԷ կ'գրեն թէ այդ քաղաքին գրաւման միջոցին փախչող հելլէնք հետզհետէ նաւակներով իրենց տեղերը կ'վերադառնան յետին թշուառութեան մէջ։

ԼԱՐԻՍԱՅԷ կ'գրեն թէ Լարիսայի կամուրջին տակ հելլենայ կողմէ դրուած ական օսմ. հրամանատարին լուր տուողն ոչ թէ Նաւում անուն հրեայն, այլ Շալամէ Պէժէ անուն ծերունի հրեայ մ'է եղեր, որ իր անդրանիկ որդւոյն ու անոր ընկերոջ հետ կամուրջին գլուխը վազեր և պօռալով կանչելով հասկցուցեր է։ Այս միջոցին հելլէն զինուոր մը կամուրջին տակէն ելնելով, հրացան պարպեր է. գնդակը ծերունիին որդւոյն հանդիպեր և գետնատարած զգետներ է զայն. ուրիշ գնդակ մ'ալ ընկերոջն Իսագի թեւը ջախջախեր է։ Հետեւապէս, լուր տըւող ծերունին ողջ է եղեր, և իր ընտանիքը 6 անդամէ բաղկացած ըլլալով, կայս. շնորհաց արժանացեր է։ Իսագ ալ խեղանդամ մնացած ըլլալով, նոյնպէս պարգեւ առեր է։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Մ. Մարքով և իր կինն 2000 ղրշ. նուիրեցին ի նպաստ օսմ. վիրաւոր զօրաց։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԷ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Զէյթիկոյի վերի կողմերն անծանօթ դրօշով երկու զրահաւոր ու երկու թորփիլնաւ տեսնուեցան։

—Մէկ քանի ծովահէն ցամաք ելան Սանդալրին կղզին։ Կառավարութիւնը մարտանաւ մը պիտի ղրկէ զանոնք հալածելու։

—Սէլֆա լլան փաշա նամակ մը ղրկելով Կոստանդիանոս իշխանին, պահանջեց որ սպայ մը ղրկուի՝ զինադադարի ինչ ինչ մանրամասնութեանց վրայ խորհրդակցելու և յառաջացնելու փոփոխութիւնը կորսթերու։ Գահաժառանգ իշխանն օսմ. բանակը ղրկեց գեր-գնդ. Բալլիս, որ սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ օսմ. հրամանատարին կողմէ։

—Անգլ. արտաքին գործոց նախարարութեան նախակական կցորդ Մր. Լօռ Շր. երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ վարչապետ Րալլիի հետ։ Վարչապետը նոյն օրն այցելութիւն տուաւ անգլ. դեսպանին և ժամու մը չափ տեսակցեցաւ։

—Կիրակի առտու նախարարաց խորհուրդ մը տեղի ունեցաւ։ Պատերազմական Նախարար Զամատոս, որ բանակէտղէն դարձած էր, ներկայ գտնուեցաւ։

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀՆՈՒԱԳՐԵՐ

ԹՐԻԽԱԼԱ, 16 յունիս.— Հելլէն աւազակներ յարձակում մ'ըրին Քալապաքայի ու շրջակայ գիւղերու ոչխարներն ու արմտիքը կողոպտելու։ Գիւղացիք փութացին պաշտպանել իրենց կեանքն ու ինչքն, որով կռիւ մը ծագեցաւ և մէկ-երկու ժամ տեւեց։ Թրիխալայի Գայմագամն իմանալով անմիջապէս դէպքին վայրը ղրկեց Թրիխալայի հրամանատար գնդ. Ճէմալ պէյն, որուն ձեռք առած միջոցներով աւազակներն ետ մղուեցան եւ խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Քրիստոնեայ ժողովուրդն այս առթիւ ուղերձ մը մատուցանելով յայտնեց թէ օսմ. կառավարութեան հովանւոյն տակ ապրելն երջանկութիւն կ'համարի, եւ թէ իրենց նկատմամբ ցոյց տրուած արդարասիրութեան առթիւ բարեմաղթութիւններ կ'ընէ Վեհ. Սուլթանին համար։ Մասնաւորաբար շնորհակալութիւն յայտնեց գնդ. Ճէմալ պէյի և Թրիխալայի Գայմագամին։

ԱԹԷՆՔ.— Արդայի կողմն աւազակութիւնները տակաւին կ'շարունակեն։ Աւազակները լեռը տարին Բարասուրլօ անուն հարուստ ագարակատէրի մը ութ տարեկան մանչ եւ 14 տարեկան աղջիկ զաւակները։ Հազար ոսկի փրկանք կ'պահանջեն։ Հելլէն կղզիներու շատին մէջ աւազակներ երեւան ելան։

ԲԱՐԻԶ. — Աթէնքէ կ'հեռագրեն թէ Հելլէն կառավարութիւնն որոշեր է ծանուցագիր մը տալով Մեծ Տէրութեանց խնդրել որ հաշտութեան բանակցութիւնք փութացուին, զի հելլէն կառավարութիւնն այլեւս չի կրնար դիմանալ պատերազմական ծախուց։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԿԼԻՐԱՆ ԵՐԵՑ ՄԸ՝ ԻՆՔՆԱՍՊԱՆ.—Ապշեցուցիչ լուր մը անցեալ Եչ. իրիկուն խորին ցաւ եւ տրամութիւն պատճառեց Օտեսայի անգլիքան գաղթականութեան մէջ։ Իրենց հոգեւոր հովիւն անգլիքան եկեղեցիին խորանին վրայ ինքզինք կախած էր նոյն օրը։ Գոյժը տարածուելուն պէս անգլ. ընդհ. հիւպատոսը, գնդ. Սթիւրդ եւ խումբ մը Անգլիացիք փութացին եկեղեցի, և սոսկալի ճշմարտութեան ականատես եղան։ Ո՛րչափ ցաւալի էր հոգեւոր պաշտօնէի մը ինքնասպանութիւնն, այնքան զարմանալի էր շարժառիթը։ Վեր. Ի. Ֆորտ քանի ժամանակէ ի վեր կ'գանգատէր Տիկին Երէցուհւոյն թէ գիշերները միշտ նոյն գէշ երազը կ'տեսնէ, այսինքն թէ ինքզինք կախեր է իր եկեղեցիին մէջ։ Անցեալ Եչ. ըստ սովորութեան այցելած էր անգլ. մի քանի շոգենաւերի՝ ապրանքի քանակութեան մասին երդմնեցուցման արարողութիւնը կատարելու, և քաջողջ կ'թուէր։ Միջօրէէն ետքը ժամ 1½ին կ'ճաշէ իր կնոջ եւ երկու աղջիկ զաւկներուն հետ (մին 13, միւսը 5 տարու.) յետոյ զանոնք կը ճամբէ բարեկամ ազգակցի մը ամառանոց, խոստանալով նոյն իրիկունը գալ միանալ իրենց հետ։ Յետոյ կ'երթայ հանգչելու։ Եկեղեցին և իր բնակարան կից են, նոյն ընդարձակ յարկին վրայ։ Կէս ժամ ետքն իր հասցէին նամակ մը կու գայ։ Սպասուհին ննջարան կու գայ որ նամակը տայ, հոն մարդ չի գտներ, և միւս սենեակներն ալ նայելէ ետքն, երբ վերջապէս եկեղեցի կ'մտնէ, սոսկալի տեսարանէն զարհուրած, կ'վազէ օգնութիւն կանչել։ Բժիշկն որ վայրկենապէս կ'հասնի՝ խեղճ երէցը 15 վայրկենէ ի վեր մեռած կ'գտնէ։ Առաջ իր հիւրը զուլպա մը փաթթելով ինքզինք խեղդել փորձեր է, չէ յաջողեր, յետոյ մետաքսէ կապոց մը չուանի փոխածելով, լամպար կախելու տեղէ մը անցուցեր է՝ բայց իր ինքզինք կախեց, ոտքը կ'դպէր պատին մէջ փորուած գրապարանին, այնպէս որ եթէ ինքզինք միջոցին մէջ արձակելէն ետքն յուսահատ որոշումը փոխած ըլլար, տակաւին կարող էր փրկուիլ, բայց չէ ուզեր։ Բժիշկն ըսաւ թէ վայրկենական խելագարութիւն մը եկած էր վրան՝ հաւանօրէն նոյն երազը դարձեալ տեսած ըլլալով, որ մղձաւանջի մը նման կ'հալածէր զինք։ Իր խելագարութեան ուրիշ ապացոյց մը կ'համարուի որ կախուելու համար եկեղեցին ընտրելով, այն սրբավայրը պղծեց, եւ պէտք է նորէն օրհնել և օծել եկեղեցին, որպէս զի պաշտօն կարենայ կատարուիլ։ 46 տարու էր։ 13 տարիէ ի վեր Օտեսայի բազմանդամ անգլ. գաղթականութեան հոգեւոր հովիւն էր, և Քէմպրիճի Համալսարանէն Վարդապետ Արուեստից աստիճանն ունէր։ Անձնապէս շատ հաճելի, ընկերական, զուարթ մարդ էր, եւ իբրեւ եկեղեցական՝ բարեպաշտ և բարեխօս քարոզիչ։ Ռուսերն անգամ շատ կ'յարգէին զինք։ Անգլիացի մը բացառիկ կերպով համակրելի պէտք է ըլլայ որ նոյն իսկ Ռուսերէն սիրուի։ Օտեսայի բոլոր Անգլիացիք և շատ Ռուսեր ներկայ էին յուղարկաւորութեան։

ՊԱՐՆԱԾՕ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ.— Թրանսվալի և Բարեյուսոյ Գլխոյն մէջ ոսկւոյ հանքերու առաջին ընկերութեանց հաստատող Պարնաթոյի անձնասպանութեան լուրն հաստատուեցաւ։ Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, Պարնաթօ, որ Բարեյուսոյ Գլխէն ճամբայ ելած էր թղթատար շոգենաւով, Մատէրայի բացերն ինքզինք ծովը նետեր է։ Ուղեւորներու իշխանին դրամական վիճակն երկար ատենէ ի վեր խնդրոյ նիւթ եղած էր և Պարնաթոյի խմբակին արժէթուղթերն երեւէ ձգուած էին։ Պարնաթօ Բարեյուսոյ Գլուխը գացած էր իր ընկերութիւնները վերակազմելու։ Չկրցաւ յաջողիլ եւ Թրանսվալէ հեռացաւ հիւանդ ու վհատեալ։ Անձնասպանութեան լուրը թէեւ ուշ հասաւ Լոնտոն, սակայն անպատեհութիւն մ'ըրաւ ոսկի հանքերու արժէթղթոց վրայ և մեծ անկում տեղի ունեցաւ։

ՊՐԻՒՍԷԼԻ արուեստահանդէսին ֆրանսական մասին բացումն հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ Եչ.։ Ներկայ էր Լէոբոլտ թագաւորն՝ իր շուրջն ունենալով Ֆրանսայի առեւտրական ու գաղթային նախարարները։

ՕՏԵՍԱՅԷ այսօրերս 28 գործաւոր ռուս կառավարութեան կողմէ Պուլկարիա ղրկուեցան ի Շիբքա մատուռ մը շինելու ի յիշատակ հոն մեռած ռուս զինուորներու։

ՍԻՄՖԷՐՕՊՈԼԷ կ'գրեն յունիս 9 թուով.— Այսօր նորէն անձրեւ կ'տեղայ հեղեղի պէս։ Ամէն օր լուր կ'առնուի ողողումներու, անասնոց կորսուեան և արտերու ու պարտէզներու կրած վնասին վրայ։ Զուիայի մօտ երկու տղայ խղդուեցան։ Շատ տեղեր կարկուտը սաստիկ ծածկեց հողը։ Թորիսի նահանգին հիւսիսային կողմը բնաւ անձրեւ եկած չունի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ. — Ռուս կառավարութեան և Վատիկանի միջեւ վերջապէս համաձայնութիւն գոյացաւ Ռուսիոյ մէջ կաթոլիկ եպիսկոպոսութեանց թափուր աթոռներու համար նոր անուանումներ կատարելու խնդրոյն վրայ։ Վատիկան ընդունեց ռուս կառավարութեան առաջարկութիւններն ի մասին անուանման երեք նոր եպիսկոպոսներու, որոց երեքը քորեպիսկոպոսներ պիտի ըլլան։ Այս եպիսկոպոսաց անուանումն ի մօտոյ պիտի կատարուի Պապական կոնդակով մը, մինչեւ որ հաշտուի յառաջիկային գումարելի կարտինալաց ժողովի մը մէջ։ Ռուսիոյ եւ Վատիկանի միջեւ այս առթիւ բանակցութիւնք կը կատարուէին երեք տարիէ ի վեր։ Վատիկանի մէջ գոհ են Ռուսիոյ հաշտաբար տրամադրութիւններէն՝ կաթոլիկներու նկատմամբ։ Զարին այն հրամանն որով ռուս կաթոլիկներն իրենց ծխական առաջնորդութեան մէջ ազատ պիտի թողուին, գոհութեամբ իմացուած է։ Նիքոլա կայսեր այս անձնական միջամտութիւն ի նպաստ կաթոլիկներու, ամենայն ապաւորութիւն մ'ըրած է, եւ կ'ըսուի թէ Լէոն ԺԳ. այս առթիւ շնորհակալութիւն յայտնած է Ռուսիոյ կայսեր։

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼՔ Ի ՍԻԲԵՐԻԱ. — Պետերբուրգի անգլ. դեսպանատան զինուորական կցորդ գեր-գնդ. Ռօսգրօ, որ ուղեւորութիւն մը կատարած է ի Սիպերիա, իր տեղեկագրոյն մէջ այսպէս կ'խօսի Սիպերիա գտնուող դատապարտեալներու վրայ.—«Բացարձակապէս կրնամ հաստատել՝ Սիպերիոյ վարչական աքսորելոց դրութեան և ռուսերու խստութեան վրայ մինչեւ հիմակ ըսուածները։ Տեսայ մէկ քանի հարիւր տարագրեալներ, որոց հետ իրենց լեզուաւ տեսնուեցայ։ Ռուսական ձմեռին ամէնէն սաստիկ ատենը, 30°էն վար ցուրտ, տեսայ տարագրեալներ որք կ'ճամբորդէին հանգստութեամբ՝ ծխելով և երգելով։ Հաստատուն կերպով հագուած էին և լաւ սնած. ճամբաները չէին մեռներ. ընդհակառակն, երբ իրենցմէ մին հիւանդանար, կառքի մը մէջ դրուելով ամէնէն մօտ հիւանդանոցը կ'տարուէր։ Միայն մարդասպաններն և ուրիշ վտանգաւոր անձնաւորութիւններ շղթայակապ են և այն ալ այնպիսի կերպով մը որ մարմիններնին չվիրաւորուի։ Ես երբեք չտեսայ որ տարագրելոց հետ գէշ վարուին և այս տեսակ բան մ'ալ չլսեցի։ Տարագրեալներն այժմ շատ մը պարագաներու մէջ իրաւունք ունին Ռուսիա դառնալու. ասոնց շատեր կառավարութեան պաշտօններու մէջ կ'գործածուին։ Քաղաքային տարագրեալք եթէ հասարակ ոճիր մը չեն գործած, չեն բանտարկուիր. ոչ գլուխնին կը քերծուի և ոչ ալ շղթայի կ'զարնուին։ Գալով ոճրագործներուն, եթէ լաւ վարմունք ունենան, շատ քիչ ատեն բանտարկուած կ'մնան. կրնան իրենց հաշւոյն աշխատիլ և ստակ շահիլ։ Մէկ խօսքով, իշխանութիւնք շատ մեղմիւ կ'վարուին ամէն տեսակ տարագրելոց նկատմամբ։

ՁԱՅՆԱԳԻՐՆ ԻԲՐԵՒ ՎԿԱՅ.— Ամերիկայի մէջ ձայնագիրները (ֆոնոգրաֆ) դատի մը առթիւ վկայի դեր կատարեցին վերջերս։ Եանքի մը դատ բացաւ երկաթուղեայ ընկերութեան մը դէմ և վնասուց հատուցում պահանջեց, յայտարարելով որ կառախմբոց աղմուկին պատճառաւ իր կալուածներն արժէքէ ինկած են։ Դրացի կալուածատէրք ալ հաստատեցին դատախազին պահանջումն, և իրենց ըսածն ապացուցանելու համար, ձայնագիրներ դրին երկաթուղւոյ գծին մէկ քանի կէտերուն վրայ։ Գործիներն ամենայն պարկեշտութեամբ արձանագրեցին կառախմբոց և վայրաշարժերու դղրդիւնը։ Դատարանը տակաւին որոշում չտուաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 15 յունիս.— Վեհ. Սուլթանը, Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական գաղթականութիւնը, Զարը, Գերմանիոյ կայսրն եւ այլն շնորհաւորական հեռագիրներ ղրկեցին Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին։

ՀԱՆԵԱ. — Հանեայի ֆրանսական հիւպատոս Մ. Պլան արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ կանչուած ըլլալով, Բարիզ ուղեւորեցաւ։

ԱԹԷՆՔ. — Կ. Պոլսոյ հելլենական նախորդ դեսպան Մավրոկորդատօ իշխանը չկրնալով Լոնտոն երթալ, հելլէն կառավարութիւնը Պերլինի դեսպան Մ. Րանկապէն պիտի ղրկէ Լոնտոն՝ Ցունաստանի կողմէ ներկայ գտնուելու յոբելեանին։ Արդէն որոշուած էր որ հելլէն արքայազուններն ո՛չ ոք երթայ։

ԹԱՆՃԸՐ. — Գերման վաճառական Հէյմէրն սպաննող Արաբն հրացանի բռնուեցաւ՝ ի ներկայութեան գերման դեսպանատան պատուիրակի մը, քաղաքին կառավարչին, պետական պաշտօնէից եւ բազմաթիւ ժողովրդեան։

ԲԱՐԻԶ.— Մ. Մէլինի դահլիճն այսօր խորհրդարանական առաջին ձախողում մ'ունեցաւ՝ Ֆրանսայի Պանքային կառավարչի խնդրոյն առթիւ։ Երեսփ. Ժողովն ընդունեց առաջարկութիւն մը թէ պանքային ընդհ. անօրէնը կամ կառավարիչը միանգամայն խորհրդարանական պաշտօն չի կրնար վարել։ Բայց այս ձախողուած շատ ծանր չէ եւ անկից նախարարութեան անկում պիտի չհետեւի, զի Ծերակոյտն անշուշտ պիտի ընդունի կառավարութեան ծրագիրը։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 16 յունիս. — Ֆրանսայի Պանքային խնդրոյն համար, Երեսփ. ժողովոյ կողմէ տրուած որոշման հետեւանօք, կ'վախցուի որ Նախարարական փոփոխութիւն մը տեղի ունենայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պարնաթոյի ինքնասպանութեան պատճառած յուզումը խիստ մեծ է սակարանին մէջ։ Գլխաւորաբար ոսկիի հանքերու վրայ գործ ընող երեք պանքա սնանկացան։ Գիներն իրիթալով կ'իյնան թաւալգլոր։

ՊԵՐԼԻՆ. — Նեմտական Նախարար Մ. Միքէլ Փրուս Գերմանիոյ վարչապետին փոխանորդ պիտի յաջորդէ Մ. Պոզիմէլի։

ՄԱՏՐԻՏ. —Ֆրանսացի ու Պելճիացի դրամատէրաց խումբ մը առաջարկութիւններ ըրաւ Սպանիոյ՝ ելմտական հանքերը գնելու։

ՄԵՐ ԹԵՐԹՈՆ

Այսօր աւարտեցաւ Ֆրանսուա Գոբէի սրտաշարժ վէպն, ՑԱՆՑԱՒՐՆ, որ այ'նքան արտասուք կորզեց մեր ընթերցողաց և ընթերցուհեաց աչքերէն։ Վաղուընէ կ'սկսինք հրատարակել Ժորժ Օնէի մէկ նոր վէպն, որ թէ հրահանգիչ է և թէ յոյժ սրտագրաւ, և արդէն 112րդ տպագրութեան հասած է Ֆրանսայի մէջ, Թող ուրիշ լեզուներով թարգմանուածներն, այն է

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ փոխադարձ այցելութեան գնաց Պապական Նուիրակ Վեր. Տ. Պոնէտթիի, և միջօրէէն ետքն, իրեն հետ ունենալով Տ.Բարդէն, Տ. Զաւէն և Տ.Մուշեղ Վարդապետները, Մագրիգիւղ երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Նախկին Պատրիարք Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոսին, և Քաղաքական Ժողովի անդամ Էլիաս էֆ. Զայեանի։ Երբ եկեղեցին գնաց աղօթելու, քահանայք եւ դպիրք հանդիսապէս դիմաւորեցին զինք։ Մեծ բազմութիւն կար եկեղեցին, և Ս. Պատրիարքը խոստացաւ օր մը յատկապէս գալ գիւղին եկեղեցին։ Ազգ. Երկսեռ վարժարանն եւս այցելեց։

—Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս Եպս. Թօքատէ այս Բչ. (2 Յնս.) ճամբայ ելած է և Կ. Պոլիս կու գայ։

—Մարաշէ մայիս 20 թուակիր առ Պատրիարքարան ուղղուած հանրագիր մը կ'նկարագրէ տեղւոյն ժողովրդեան հոգեւոր և կրթական խնամքէ զուրկ խղճալի վիճակն։ Եկեղեցւոյ հոտին խնամ տանող բնաւ չկայ։ Հիմակ 500 հայ տղաք կ'յաճախեն բողոքականաց վարժարաններն։ Հազարաւոր Հայեր ժողովարան կ'երթան, որովհետեւ Ազգ. Եկեղեցին մէջ քարոզ խօսող մը չկայ։ Արդէն ի Մարաշ ո՛չ Կրօնական, ո՛չ Քաղաքական ժողով կայ՝ Թախանձանօք կ'խնդրուի Կեդր. Վարչութենէն՝ հոգեւոր հովիւ մը առաքումը։ Կ'գանգատին թէ հայ եկեղեցականաց մէջ չկա՛յ բնաւ անձնուիրութեան ոգի որ անտեսական տագնապէ այսքան նեղուած կարեւոր թեմի մը մէջ գէթ առժամապէս պաշտօն վարել յօժարին։

—Բալուի Կրօնական և Քաղաքական Ժողովներուն Դիւաններուն կողմէ դիմում եղած է որպէս զի տեղւոյն ճարտարագործ, հիւսն, ատաղձագործ և որմնադիր ազգայիններուն Թովք-

տուութիւն ըլլայ մաս առ մաս Պոլիս, և ուրիշ վաճառաշահ քաղաքներ երթալու, օրապահիկ մը ճարելու համար, զի Բալու մնաւ գործ չկայ, և խեղճերը չեն ուզեր ողորմութիւնով ապրիլ: Արդէն ողորմողներ ալ այնքան չկան: Փայմագամ Պէյը խոստացեր է պէտք եղած դիւրութիւնը տալ:

—Ս. Պատրիարք Հայրը Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց համար 30 ոսկի ղրկած էր: Այս նպաստ թէև անբաւական, բայց, ինչպէս կ'տեղեկանանք Մուշէն առնուած նամակէ մը, շունչ առնել տուեր է Միաբանութեան, որ յուսահատ մնացած էր Վանքին տխուր վիճակին բերմամբ:

—Էնկիւրիի Առաջն. Տեղապահ Տաճատ վրդ. նպատակ ունի տեղւոյն Ս. Աստուածածին վանքին մէջ որբանոց մը հաստատել: Ցաջողութիւն կը մաղթենք գործունեայ վարդապետին:

—Ս. Պատրիարք Հայրը գրով խնդրած էր Տ. Հմայեակ Եպսկ.էն, ընդունիլ Էտիրնէի առաջնորդութեան պաշտօնն, որմէ կ'հրաժարէր: Կ'լսենք թէ Ն. Գերապատուութիւն ի պատասխանի դարձնել ի մէջ բերելովէր հիւանդոտ վիճակն որ ժողովուրդն հաւնելու անկարող կ'ընէ զինք», վերջնականպէս հրաժարեր է:

—Երուսաղէմի գերմանական Որբանոցին կողմէ բացարձակ պատասխան տրուեր է Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին թէ Գերմանիայէն իրենց ընդունած հրահանգն է որ հայ տղոց ո՛չ հայերէն սորվեցնեն, ո՛չ Հայ. Եկեղեցւոյ դաւանանք և ծէս, ո՛չ ալ հայ եկեղեցական ընդունին իրենց Հաստատութիւններուն մէջ: Հայ տղաք իրենց բարեպաշտական պարտաւորութիւնները պէտք է կատարեն գերմանական-լուտերական մատուռին մէջ:—Կարճ և կորովի: Ի՛նչ պէտք երկար բարակ ըսելու (Պատ. Թաշճեան) Ֆրանսկեր:

—Տիւսէլտորֆի (Գերմանիա) Բնակչէն Որբանոցի Տնօրէնութեան կողմէ պատասխանուեր է Պատրիարքարանի դիտողութիւններուն թէ իրենք չեն կրնար հայերէն սորվեցնել հայ տղոց, ո՛չ ալ Հայ. Եկեղեցւոյ դաւանանքն ուսուցանել անոնց: Ա՛յս է Որբանոցին սկզբունքն: Ուզողը կ'կենայ, չուզողը կ'երթայ:— Որբերէն երկուքը ճամբայ ելեր են Կ. Պոլիս դառնալու: (Նմանապէս:)

—Կ'լսենք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը նամակ գրելով Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին' ծանուցեր է Ս. Ցակոբեանց Միաբանութեան անդամ երկու վարդապետներուն պաշտօնն, որք անուանուած են Առաջն. Տեղապահ Պիթլիսի և Երզնկայի, և խնդրեր է որ արտօնէ իրենց պաշտօնավայրն երթալ, ըստ որում Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութենէն եկած է անոնց պաշտօնն հաստատող հրամանագրերը: Ն. Ամենապատուութիւն նոյն մասը զեկուցեր է նաև երկու վարդապետներուն:

—Խառն Ժողովի այս օրուան նիստին ներկայ կ'գտնուի նաև Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան, որ Պրուսայէ դարձած է, և առժամապէս Սրլանտիտ պանդոկը կ'բնակի:

—Կրօնական Ժողովն իր առջի օրուան նիստին մէջ հետևեալ որոշումները տուաւ.— 1. Հեռագրեց առ Տ. Ամբրոսիոս վրդ. Ռուբինեան փութով Պոլիս գալ, Կրօն. Ժողովոյ իրեն ընծայած ինչ ինչ հարցմանց պատասխանելու համար:— 2. Որոշուեցաւ որ յետ այսօրիկ Կ. Պոլսոյ եկեղեցեաց համար քահանայ չձեռնադրուի, մինչև որ քահանայից արդի թուոյն և անոնց նիւթական վիճակի մասին որոշ տեղեկութիւն ձեռք բերուի:— 3. Օրտուի Առաջ. Փոխ. Տ. Աբրահամ քահանան որու դէմ դանգատներ կ'ուղղան հետզհետէ, առժամապէս դադրեցաւ Առաջ. Փոխանորդի պաշտօն վարելէ:—4. Խարբերդի Գուլէ գիւղի Տ. Սարգիս անուն քահանան հակառակ իր կոչման անվայել և գայթակղեցուցիչ վարմանց մէջ գտնուած ըլլալով' Առաջնորդին անօրինութեամբ դադրեր է քահանայական պաշտօն վարելէ: Կրօն. Ժողովն Առաջնորդին ի գործ դրած անօրինութենէն գոհ մնաց, և յանձնարարեց միանգամայն որ յիշեալ քահանան փիլոնազուրկ վիճակի մէջ պաշտօնարանէ հեռացուի:— 5. Բէօթահեայի Առաջն. Տեղապահն յայտագրած է որ Էսկիշէհիրի ժողովրդեան մէջ համաձայնութիւն գոյացեր է և որոշուեր է որ երկու Տ. Համազասպ անուն քահանայք պաշտօնավարեն եկեղեցւոյ մէջ և ժողովրդոց հոգևոր պէտքերը մատակարարեն:

—Տնտես. Խորհուրդն ատենապետութեամբ Փափազեան Նշան էֆ.ի իր Ժ. նիստն գումարելով' ի մէջ այլոց զբաղեցաւ սա խնդիրներով.— 1. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ 95-96 տարւոյ հաշուոց քննութեան առթիւ որոշեց ինչ ինչ կէտերու վրայ բացատրութիւն ուզել Թաղ. խորհրդէն:—2. Նոյնպէս Պալատու նոյն տարւոյ հաշուոց վրայ բացատրութիւններ ստանալու համար որոշեց հրաւիրել Թաղ. խորհուրդն յաջորդ նստին:—3. Մայր-Եկեղեցւոյ 96-97 տարւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն ու տեղեկագիրն հաղորդուած լինելով' Խորհուրդն յետ նկատառման կարծեաց փոխանակութիւն մ'ունեցաւ և առ այս իր որոշումն յառաջիկայ Թղթով' հաշուեցոյցն յանձնեց Կեդր. Համարակալութեան ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն:— 4. Ըստ յանձնարարութեան Քաղ. Ժողովոյ որոշեց հանգանակութեան ժապաւէնիկալ Տուփեր մը տալ գաւառական կարօտ վարժարանաց դասագրքե՛ր և եկեղեցեաց կրօնական մատեաններ հայթայթելու համար:— 5. Եւդոկիոյ Ս. Յովհան Վանուց կալուածի մասին Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդին նամակն ուշադրութեան առնելով տնօրինեց կարեւորն:— 6. Խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Կեդր. Սնտուկի ելմտացոյցի մասին, և պատրաստելով զայն' որոշեց յառաջիկայ նստին անգամ մ'ալ նկատողութեան առնելէ յետոյ' մատուցանել Քաղ. Ժողովոյ: Ցաջորդ նիստն պիտի գումարի յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, ժամ 2ին:

—Բալուէն կ'գրեն մեզ մայիս 21 թուականաւ.— «Վիճակիս ժողովրդեան մէջ տակաւին բաւական կարօտութիւն կայ. կ'գտնուին գիւղեր որոց բնակիչներն օրերով հացի երես չէին տեսեր, և կ'ապրէին ինքնաբոյս վայրի խոտերով: Այս շաբթու գերմանական Կարմիր Խաչի ընկերութիւնն օգնութեան հասաւ և դրամական նպաստներ բաշխեց կարօտելոց: Միայն թէ հոս ակնյայտնի կ'երևի որ շատ խտրութիւն կ'դրուի, այնպէս որ քաղաքիս մէջ գտնուող 15—20 տուն բողոքականք քիչ ժամանակի մէջ ստացան բարեկեցիկ դիրք մը, ունեցան մասնաւոր դրամագլուխներ և կ'զբաղին առևտրով: Վերջապէս, հայու մը տրուած նպաստին քանի պատիկ աւելին կ'տրուի բողոքականի. բայց չենք կրնար յանցանքը բոլորովին վերագրել այս նորեկ Գերմաններուն, որք թէև բարեսիրտ' կ'հրահանգուին Խարբերդի միսիոնար Մր. Կէյթսէն, որ կարծես մասնաւոր ատելութիւն մ'ունի դէպ ի Բալուցիս: Հետզհետէ կ'պարզուի այդ ատելութեան գաղտնիքն, երբ թէ ժամանակաւ հոս ղրկուած բողոքական քարոզիչներն հալածուած են եղեր: Ասկէ զատ Բալու գտնուած բողոքականք նորեկ Գերմաններու մօտենալով' թիւրեցին անոնց մարդասիրական զգացումները, որով նպաստ հայցելու համար դիմող հայեր կ'մերժուին, պատասխանուելով որ «այդ նպաստները բողոքականաց համար են, եկէք դուք ալ բողոքական եղէք որ առատօրէն նպաստ ընդունիք»: Եւ որովհետև ժողովրդեան շատերն անօթի են, յակամայս կ'պարտաւորին զիջանիլ և համակերպիլ և ընդունիլ անոնց կողմէ տրուած գրքերն ու թղթերն ալ: Թէպէտ մենք ալ գիտենք որ բարերարաց կողմանէ ղրկուած նպաստներ լոկ մարդասիրական են, բայց դժբախտաբար այդ ոգին և նպատակը չարաչար կ'գործածուի հոս. բողոքական ըլլալ և առատօրէն նպաստ առնուլ, ահա' այս է ներկայիս անդրադարձ խօսակցութեան նիւթն: Ջենք գիտեր թէ այդ նորանոր դրութեան առաջքն ո՛վ պիտի առնէ, որպէս զի մարդասիրական գործն ակնկալուած ուղղութեան մէջ պահուի:»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանեցաւ Ներքին գործոց Նախարարութեան Նախորդ խորհրդական Րէշիտ պէյ:

—Գույսէրիի Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Եղղասի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Իսմայիլ Հագգը էֆ. որուն յաջորդեց Տուրանծի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Ճէմալ էֆ:

—Գ. կարգի Շէֆագաթ պատուանշան տրուեցաւ Ֆոն Հոֆէ փաշայի աղջկան' Օր. Աննա Ֆոն Հոֆէի, աւստրիացի Տիկին Պարպիէի և անգլիացի Տիկին Ֆ. Մոլդասի:

Էօժէնի Նախկին կայսրուհին անցեալ ուրբաթ իրիկուն երկու պատուոյ տիկիններու և անձնական քարտուղարին հետ Իզմիր ժամանեց: Շաբաթ օրը քաղաքին մէջ պտոյտ մը կատարեց, կէս օրին Մ. Պլաքէըրի տունը Բէյլի հրաւիրուեցաւ: Կիրակի Բարուչիններու եկեղեցւոյն մէջ պատարագի ներկայ գտնուեցաւ: Բշ. ճամբայ ելաւ դէպ ի Կովկաս:

—Էօժէնի կայսրուհին երէկ իրիկուն Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց իր զբօսանաւով, ու Պէրնաքլըէի առջև կեցաւ:

ԹՂԹԱՏԱՐԸ.—Սերպիոյ երկաթուղիներու վարչութենէն առնուած տեղեկութեանց նայելով, օդերու դէշութեան պատճառաւ դեռ չեն նորոգուած երկաթուղւոյ աւրուած գիծերը: տակաւին կարելի չէ սահմանել թէ ե'րբ պիտի վերսկսին կեդրոնական Եւրոպայի հետ հաղորդակցութիւնք: Եակոտինայի և Ջիւբրիայի միջև գիծը նորոգուած է, բայց նորէն հաղորդակցութիւնք խզուեցան Սլլաքի մօտ թունէլի մը մասամբ փլչելովը. այս թունէլ կ'գտնուի Նիշի հիւսիսակողմը 30 քիլոմէթր հեռու:

—Էտիրնէի և Ծիսրը Մուսթաֆա Փաշայի միջև երկաթուղւոյ գիծը 40 հարիւրորդամէթր ջրի տակ կ'գտնուի:

—Էտիրնէի և Տէռէ-Աղաճի միջև հաղորդակցութիւնք ընդհատուած չեն: Ուշ մնացած թղթատարին մէկ մասն այսօր հոս կ'սպասուի:

—Ողողմանց պատճառաւ երկաթուղւոյ գիծը Դատըքէօյի և Մուսթաֆա-Փաշայի միջև շատ մը տեղերու մէջ ալ աւրուած ըլլալով, Կ.Պոլսէ մեկնող կառախումբերը ցնոր անօրինութիւն մինչև Դատըքէօյ պիտի երթան և Փիլիպէէ եկողներն ալ մինչև Մուսթաֆա-Փաշա:

—Էտիրնէէ երեկի թուով հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ անձրևը դադրած է. ամէն միջոց ձեռք առնուած է կարօտ ժողովրդին օգնելու: Ատա գիւղախումբի ժողովուրդէն 4000ը պատերու և ծառերու վրայ ելան ողողումէ զերծ մնալու համար: Լաստեր ղրկուեցան ասոնք ազատելու. Կ. Պոլսէ 500 վրան ուղղուեցաւ: Կայարանին և քաղաքին մէջտեղը գտնուած թաղերու մէջ երթեւեկութիւնք լաստերու միջոցաւ կ'կատարուին: Կամուրջներու նորոգութեան ձեռնարկուեցաւ: Նահանգին գաւառներէն ու Ծիսրը Մուսթաֆա-Փաշայէ լուր առնուեցաւ թէ անձրևները դադրած են և ջուրերը կ'իջնան:

—Սոֆիայէ յունիս 16 թուով կը հեռագրեն թէ երկաթուղւոյ գիծերը տակաւին նորոգուած չըլլալով թղթատար կառախումբը նոյն օրն ալ չէ կըրցած անցնիլ: Պուլկարիոյ ամէն կողմերուն մէջ հանգանակութեան ձեռնարկուեցաւ: Հունձքերու մեծ մասը փճանալուն պատճառաւ երկրագործաց վիշտն աննկարագրելի է. եկեղեցիներու մէջ աղօթք կ'կարդացուին:

ՎՈՒՏՍ ՓԱՇԱ երէկ Լոնտոն ուղևորեցաւ:

ԱՅՏԸՆԻ կուսակալ Քեամիլ փաշա քննական պտոյտի համար երկու օր և մէկ գիշեր Այաղն Մուլէ յետոյ անցեալ իրիկուն Իզմիր դարձաւ:

ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐԱԿ Տ. Պոնէդդի այս օրերս Եւրոպա կ'երթայ:

ԱՏԱՊԱԶԱՐԷ մեզ կ'գրեն յունիս 3 թուով.—«Դեռ որոտում, շանթ, փայլակ եւ անձրեւ մեր չուրջն ու վրան անդադար կ'առեղան: Անցեալ օր Սաքարեզերքէյի մը գիւղին մօտ անձրեւի պահուն ընկուզենւոյ մը ներքեւ կեցած միջոցին յանկարծ կայծակ իջնելով ընկուզենին յերկուս կ'բաժնէ և մարդն ալ յերկիր կ'տապալէ փայլակնահար: Մարդը չկարենալով շարժիլ, ուրիշներ օգնութեան կ'փութան և տուն կը տանին: Այժմ աղէկ է, միայն թէ վիզը քիչ մը սեւցած և վիրաւորուած է: Որոտումի ատեն ծառի մօտ կամ ներքև կենալու չէ: Երէկ եւս Հայու մը տան վրայ կայծակ իջնելով մեծապէս կը վնասէ զայն: Տանիքէն փայտ մը կ'իյնայ կնոջ վրայ որ թեթեւ կերպով վնասուած է: Դարձեալ երէկ, ուրիշ տան մը վրայ կայծակ իջնելով տունը մեծապէս կ'վնասուի. բարեբախտաբար անձի կորուստ չկայ:

«—Կ'լսենք թէ անցեալ շաբթու (մայիս 25ին, կիրակի) Գրնէըլարէ Ցովհաննէս Աստուրեան, 18-20 տարեկան երիտասարդ մը, պահանջները գանձելու համար գիւղէն 2 ժամու չափ հեռաւորութեամբ Աղչէ-Շէհր անուն գիւղը կ'երթայ և վերադարձին մօտակայ ձորակին մէջ կ'սպաննուի: Կ'իմանանք նաեւ թէ տեղական (կէյվէի) կառավարութիւնն ոճրագործները գտնելու համար, բոլոր կասկածելի նըկատուած Աղչէ-Շէհրցիները ձերբակալելով բանտարկած է:»

ԹԷՊԻՐՏԱՂԷ կ'գրեն յունիս 2 թըւով.—Անցեալ ուրբաթ անձրեւախառն սաստիկ փոթորիկ մը ծագեցաւ և ահագին հեղեղներ գոյացան: Նախկքէօյի և Բուամպոյի մէջ երեք այր ու երկու կին հեղեղներէն անցնիլ ուզելով խըղդուեցան: Հայ երիտասարդ մը իր այգին մէջ աշխատած պահուն, կայծակէն այնչափ վախցաւ որ ինքզինքն հեղեղին մէջ նետեց. Թէև ազատուելով տուն տարուեցաւ, սակայն քիչ յետոյ մեռաւ զգացած վախին ազդեցութենէն: Սալը տէրէի մէջ ղեռատի աղջիկ մը դաշտն աշխատած պահուն կայծակնահար եղաւ: Խեղճը նշանուած էր և ի մօտոյ պիտի ամուսնանար: Պապա Էսկիի կողմն ալ բոլոր դաշտերն ողողուած են:

—Լուր կայ թէ կայս. կառավարութիւնը նաւամատոյց մը պիտի շինէ:

—Առևտրական գործառնութիւնք այնչափ կարեւոր չէին: Փոքր քանակութեամբ թաշնակեր միայն ծախուեցաւ: Կայս. Կառավարութիւնը 6000 քիլէ գարի գնեց բանակին համար: Կարծր ցորենի գինն է Պոլսոյ քիլէն 23.50—25.25:

ՄՐ. ԱՆՃԷԼ.— Կ. Պոլսոյ ամերիկեան Նորընտիր դեսպան Մր. Անճէլի պաշտօնը վաւերացաւ Կայս. Իրատէով:

ԺԱՆՏԱԽՏԸ Ի ՃԻՏՏԷ.— Ճիտտէէ յունիս 4 թուով կ'հեռագրուի թէ քաղաքին մէջ մինչև յունիս 2 ժանտախտէ եօթն մահ պատահեր են: Հարկ եղած առողջապահական միջոցները ձեռք կ'առնուին: Առողջապահական վարչութեան կողմէ որոշուած բժիշկներն երէկ Ճիտտէ ուղևորեցան:

ՌԷԺԻԻ ընդհ. տնօրէն Մ. Ֆարնէղի ինչպէս ծանուցինք, Իզմիր գնաց քննելու համար թէ ի'նչ պատճառաւ նահանգին Ռէժիի հասոյթը մէկ տարուան մէջ 150,000 ոսկի պակսած է: Մ. Ֆարնէղի յետ քննութեան ստուգեց թէ ծխախոտ մշակողներն ապօրէն կերպով և առանց արտօնութեան ծխախոտ մըշակելով մաքսանենգներու ծախած են, Ռէժիի պաշտօնեայք ալ չեն կրցած կառավարութիւնն ու հրահանգները պէտք եղած կերպով գործադրել: Կուսակալին և Մ. Ֆարնէղիի միջև այս մասին կատարուած խորհրդակցութեամբ որոշում մը տրուեցաւ: Մ. Ֆարնէղի երէկ Իզմիրէ ճամբայ ելաւ Կ. Պոլիս դառնալու համար:

ԻԶՄԻՐԷ յունիս 2 թուով կ'գրեն թէ հունձքերու մասին նահանգին ներսէն գէշ լուրեր կուգան: Ամբողջ նահանգին մէջ հեղեղանման անձրևներ տեղալով մեծ վնասներ հասուցեր են ցորենի, գարիի և այն ամէն բերքերուն որոց հունձքն սկսած է: Այգիներն ալ վնասուած են: Անձրևը կ'շարունակէ:

—Իզմիրի մէջ նոր ընկերութիւն մը կազմուեր է արեւելքի նաւահանգիստներուն և Ֆրանսայի հիւսիսային նաւահանգիստներուն միջև շոգենաւային երթեւեկութիւն մը հաստատելու համար: Իզմիրի մէջ կազմուած ընկերութիւնն, որ կ'բաղկանայ ֆրանսացի երիչ դրամատէրներէ, կ'կոչուի Մ. Օլիվիէ և Ընկ.: Արդէն Ընկերութիւնն երկու շոգենաւ ունի Րըյնծն և Նորպէր' 3000ական թոնօ: Երրորդ մ'ալ ի մօտոյ պիտի գնուի: Իզմիրէ Տունքէրք (հիւսիսային Ֆրանսա) կ'փոխադրուին գարի, բակլա, խաղող հունտեր, խոզկաղին, բամպակ, բուրդ, հանածոյ եւայլն: Իսկ Տունքէրքէ Իզմիր պիտի տարուին ֆրանսական ճարտարարուեստի արտադրութիւններ, որք ցարդ Անվէրսի ճամբով եւ օտար շոգենաւերով կը տարուէին:

ՍԷԼԱՆԻԿ-ՏԷՏԷԱՂԱՃԻ երկաթուղւոյ գծին նորոգութիւնն աւարտած ըլլալով, կառախմբոց երթեւեկութիւնք առջի օրը վերսկսան:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ դատական քննիչ Ֆէյզի պէյ առջի օրն Իզմիր գնաց դատական գործերը քննելու:

ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Տրապիզոնի մէջ երաշտութիւն տիրելուն պատճառաւ անձրեւի համար աղօթք եղեր է:

ԷՆԿԻՒՐԻԻ ֆրանսական հիւպատոս Մ. Կիյեոմ երէկ Էնկիւրիէ Կ. Պոլիս եկաւ:

ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ երկաթուղւոյ կայանին մօտ բլուր մը անձրեւներէն փլչելով գիծը գոցեր է, որով կառախումբերը հոն կ'կենան և ուղևորք անկից ուրիշ կառախումբ մը կ'փոխադրուին:

ՌՈՒԽՏԱՒՈՐՔ.— Մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհրդոյ որոշմամբ, ուխտաւոր բերող շոգենաւք երբ եգիպտական Թուր մաքրանոցին մէջ 15 օր քարանթինա կրելէ յետոյ մայրաքաղաքս հասնին, միայն ապանեխում կրեն:

ՆՈՐ ԳԻԾ.— Կայս. կառավարութիւնն որոշեց Մանասդըրի ու Եանեայի միջև երկաթուղւոյ գիծ մը շինել: Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնն այս նոր գծին յատակագիծերը պատրաստելով, Բ. Դրան մատոյց: Սելանիկ-Տէտէաղաճի գիծն ալ Մանասդըրի հետ պիտի միացուի:

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ.

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ: Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible], եւ [illegible] երաշխաւորեալ: «Սկորբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ [illegible]:

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը հիշդ Զըպուզճեանց դէմ):

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրխսօվէլի փողոց ամէն օր:

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին:

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Մախսուսէի վարչութեան 5 թիւ Մարմարա շոգենաւն, որ Գատըգիւղ կ'բանի, երէկ ժամ 6ին ատեններ կամուրջէն Գատըգիւղ ուղեւորած միջոցին, Սարայ-Պուրնույի առջեւ անգլիական Լաֆոնդ շոգենաւուն հետ, որ Վառնայէն կուգար, սաստիկ ընդհարում մ'ունեցաւ: Մարմարա իր կողմէն բաւական վնասուելով, ուղեւորները Թայիֆ շոգենաւը փոխադրուեցան: Անգլիական շոգենաւն ցորենաբարձ նաւակի մ'ալ զարնուելով վնասեց զայն:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Մագրգիւղցի ուԹմանեանց Ցարութիւն անուն բնակիչ մը, երէկ հարիւր հօխանոց բեռ մը չալկած, կայարան տարած միջոցին, տկարութիւն զգալով յանկարծամահ եղաւ:

ԼԱՆԳԱՇԻՐ ընկերութիւնը դատ բացած էր Եանի Վալասմիտի անուն յոյնին դէմ, առարկելով թէ Մոստյի կողմն իր այրած տունն ու խանութն, որ նոյն Ընկերութեան կողմէ ապահովագրուած էր, կանխամտածութեամբ դիտմամբ այրել տուած էր: Դատարանն, յետ քննութեան, համոզում գոյացուցած ըլլալով որ ապահովագրական ընկերութեան առարկութիւնն անտեղի է, որոշեց որ ընկերութիւնն հրկիզեալ տան և խանութին ապահովագինը վճարէ տիրոջը:

ԹՈՄԱՍ ՌՈՒՅԼԸՆ Ընկ. Մօ-քէօ շոգենաւը Նաւաթեա Ծոնաղըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 24
Ամէնէն բարձր գին	»	23 25
Ամէնէն վար գին	»	23 18
Ռումէլիի երկաթ. գոց.	ֆր.	108 25
Ամէնէն բարձր գին		107 75
Ամէնէն վար գին		108 50

ԲԱՑՈՒՄ, 5 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 23
Ռումէլիի երկաթուղի	Փր.	108 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 35
Քռէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 02
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շամէ է Վոլ. Ա. Ո.		3 21
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 18
Թրամուէյ բաժնեթ.		690 —
» Ժուիսանս		240 —
Թրամուէյ պարտաթ.	Փր.	495 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	452 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		5 —
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 09
Անգլիական ոսկի	»	109 32
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 07
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 61

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 —
Փարիզ 3 »	Ֆր.	23 06 1/4
Ֆիօրին մանտա	»	10 93 3/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 Յունիս

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 25
» » » Գ.	»	22 75
» » » Դ.) բաց.	»	21 63
» » » Դ.) գոց.	»	21 69
Փոխառութիւն Գասապա	»	82 50
» Օսմ. 3 1/2 %	»	98 50

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԴՐԱՏՈՒՆ. — Տեսա՞ք Վարժութեան Գրաբարի գիրքը. —Ջգէ՛ սա մեռած լեզուն. — Ո՞վ կ'ըսէ մեռած, Ռոպըրդըլըի դրութեամբ ողջնցաւ և հիմա փորձով հաստատուած է թէ 1 տարիէն կարելի է խօսիլ: Գին 4 ղրշ:

Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 81
Այտընի երկաթուղի	»	15 —
Եգիպտական Միացեալ	»	107 12
Անգլ. քոնսօլիտէ Գ. Կ.	»	112 87
Հելլենական 5 %	»	25 50
Մոնոպոլ հելլենական 4 %	»	28 75
Ռանթ » 4 %	»	21 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	97 25
» Նոր » 6 % 1892	»	99 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26 1/4
Դրամագեղչ	»	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Յունիս

Փոխան. Փարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58 30
Օսմ. Ռէժի	»	165 50

ՓԱՐԻԶ, 16 Յունիս

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ֆր.	21 80
Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) գոց.	»	21 82
» » » Բ.	»	38 10
» » » Գ.	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110 50
Օսմ. Բախտիթէ	»	— —
Մաքսատուն	»	— —
Օսմ. Ռէժի	»	346 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	574 —
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	»	103 45
Քրէտի Լիօնէ	»	773 —
Պանք տը Բարի	»	877 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3270 —
Իտալական Ռանթ	»	95 40
Սպանիական արտաքին	»	63 87
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 110
Դրամագեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Յունիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	91 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111 —
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 290

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՄԱՆՐԵՂԻՆԱՑ

Դ. Մ. ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՓՈՒՉՃԸԼԱՐ, ՍԱԼԻՀ-ԷՖԷՆՏԻ ԽԱՆ

Մեր գաւառացի Պատ. յաճախորդաց մեծ դիւրութիւն մը ընծայելու նպատակաւ' Վաճառատունս յանձն կ'առնէ [illegible] եւ [illegible] մանրեղինաց վերաբերեալ ամէն նիւթերու վրայ գաւառներէն ըլլալիք յանձնարարութիւնները խիստ գոհացուցիչ պայմաններով եւ Պոլսոյ մեծ Վաճառատանց ընթացիկ գիներով կատարել: Ցանձնարարութիւնք կը գործադրուին ճշդիւ, խնամով եւ արագ: 10—10

Հասցէ. — ԴԱՒԻԹ Մ. ԴԱՒԹԵԱՆ Սալիհ-էֆ. խան, Մարփուճճըլար Կ.Պոլիս

ՏՔԴ. ՃԻԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ գողդ., ծննդաբերութեան և կանանց հիւանդութեանց. — Բերա, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Վասիլաքի արտադման թիւ 17, ուր կ'գտնուի ամէն օր: 10—30

ԻԼԱՆ

Մուվագգաթէն իֆլասըյէթլէրինէ գարար վերիլէն Սըվասլը Մէքէրեան Օհան վէ Նշան էֆէնտիլէրին տայինլէրինին միւտաքէրէ սիֆէր պաշգաճա հիսապ վէ գամմ օլունմագ իւզրէ թարիհի իլանտան 10 կիւն սօնրա Սըվասըն Աթթարլար չարշըսընդա Զագարեանլարըն 38 նումերօլը օտասընտա պիզզաթ պուլունմալարը վէ խարիճտէ պուլունանլարը դախի Գօմիսէրլիկէ թագրիրլէրինէ իլան օլունուր:

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. Նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասներն 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամանրամները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կը. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Աբե—ելէյ միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ցլավիան	3500
Ամէնիան	10500	Լէնիբշիըն	3500
Քեսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէպանիան	2000
Թալէրնիան	3700	Մինչօ	900
Վալօնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ցլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ցապիան	3500		

Ցլավէան շոգենաւը, Նաւապ. Լոկան, կ'սպասուի Լիվըրբուլէ դէպ ի 15 ամսոյս։

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Վրամէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիէն	1500

Դէլդա շոգենաւը, Նաւապետ Հըրս, Լիվըրպուլէն հոս հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուբիթօլ խան

ՃԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ց'ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ Իդալիէն 1, 3 եւ Լը Բէլըթիէ փողոցի անկիւնը գտնուած

1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ.	1,219,000,000
1896 է տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրութեանց փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յԵւրոպա	43,000,000
Ցանկեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տէօվէրթալեան ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութեան ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պաթումի միջեւ կանոնաւոր բանող

Ա. կարգ	245 Ֆրանք
Բ. »	175 »

Ուղղակի տոմսերու, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ Մամհանէ փողոց Թ. 1

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Զապուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Յանուն լրագրին Ընկալագիր, փոխանակագիր, Նամակատան դրամաթուղթեր, Չէքեր, և ն. վաւերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին ստորագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ — 3. Բաժնեգիները Թուրքիոյ համար արժաթ մէճիտի և արտասահմանի համար Ֆր. ի հաշուով են, մէճիտը 20, ոսկին 108 ղրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բաց ի Բօսթ Լօքալի ծախքէն։ — 5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» ա՛յնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժնեգնի առաջարկներ անընդունելի են։ — 6. Ամեն գաւառացի ազգային որ ինքզինք թերթին խմբագրութեան ծանօթացնելէ ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախմբին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական կարօտութիւններուն, դէպքերուն և հանգամանքներուն վրայ ամիսը մը չափ ճշգրիտ և ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի թերթին թղթակիցը նկատուելու, տարեկան թերթ մը ստանալու, և յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակները նա՛և գրական արժանիք ունին։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Սարըբէշեան. ԱՏԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Գազազեան։ ԱՐԱԲԿԻՐ—Յ.Գ.էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սիմոնեան. ԷՆԿԻՒՐԻ—Համբարձում էֆ. Ձինօղեան. ԷՐԶՐՈՒՄ—Տեարք Ինճէճեան եղբարք. ԹՕԳԱՏ—Յովհաննէս էֆ. Գաբամաճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Սալեճեան. ԽԱՐԲԵՐԴ—Յովհաննէս էֆ. Ցարութիւնեան. ՄԱՆԱՍՏԻՐ—Յովհաննէս էֆ. ... ՄԱՐԶՈՒԱՆ—Յովհաննէս էֆ. ... ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ—Ցակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ—Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՂՏԱՏ—Միհրան էֆ. Սըրվաճեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ—Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՈՏՈՍԹՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թաշքէսէնեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ—Սահակ էֆ. Լէմքեճեան։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիաստիս խան, 12, 13, 14

ՓԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Աբերդէյն միջեւ ամսական երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ռումէլիա	7718	Սամարիա	3574
Էսթրէմատուրա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ալկիս	2393
Ուրանիա	7268	Սալոնիկա	2166
Բալէնսիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալիա	4809	Թրինիտատ	1899
Մալթա	4557	Մորօգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրինց Ռուլին	735
Քէսար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրապուր	1614	Սիլվանիա	5598
Փաղալոնիա	4845	Բամբանիա	12950
Պարթիա	4531	Լուքանիա	12950

Թրինիտատ շոգենաւը Նաւապ. Բրէօլը, եկաւ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Ալիքսիառոս խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի խմբագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
Հաշուեկշիռ ի 30 Ապրիլ 1897

ԴՈՅՔ

Պատրաստ դրամ սնտուկին և դրամատներուն մէջ	Ֆր. 104,182,965.59
Առեւտր. թուղթեր	680,073,214.12
Ուրրա	67,190,886.34
Ընթացիկ հաշիւք	323,619,476.42
Երաշխաւորութեամբ փոխատուութիւնք	113,650,267.20
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտաթուղթ և պետական արժեթուղթ	10,746,996.18
Անշարժ կալուած	30,000,000 »
Զանազան հաշիւներ	11,533,572 »
	1,340,997,377.85

ՊԱՐՏՔ

Աւանդ դրամ և ի տես մուրհակ	396,175,291.59
Ընթացիկ հաշիւք	483,425,884.18
Ընդունուած փոխանակագիրք	118,720,045.87
Պայմանաժամով մուրհակ	67,390,233.55
Զանազան հաշիւներ	35,285,922.66
Պահեստք	40,000,000 »
Դրամագլուխ	200,000,000 »
	1,340,997,377.85

Հաշուետումարներուն յար և նման է.
Նէգհ. Վարչ. Խորհրդոյ Ընդհ. Տնօրէն
ՀԱՆՐԻ ԺԵՐՄԷՆ — Ա. ՄԱԶԸՌԱ

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՑԱՆԿԻՍ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած պայմանագրութեան տեսակ։

Տէօվէրթալեան ապահովագիր անժխտելի։

Առանց ի ճարման և լուծման ...

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Բիւյիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ԼՐԱԳՐՈՅ

(71)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Թրէթիէն Լէքիւյէ այս որոշումը տուած էր իր զաւակին արդարութեան ձեռքէն կորզելուն յաջորդ օրն իսկ։ Վասն զի գայթակղական նիստը, խանդաղատութեան մը պահուն երդուեալներէն ձեռք բերուած վճիռ ընդհանրութիւնս եպերելի հանդիսացան յայս հանրային կարծեաց և մամուլոյ խստութեամբ դատուեցան դատական շրջանակներու մէջ։ Ամենակարն իր պաշտօնակիցներուն ոչ մէկէն համակրութեան ամենափոքր նշան մ'ընդունեց։ Եւ երբ իր հրաժարականը մատոյց, ա՛յնպիսի պաղութեամբ մ'ընդունուեցաւ, որ չի զարմացաւ անոր վրայ, այլ ըմբռնեց թէ այսուհետև զգուանք միայն պիտի տածէր իրեն դէմ մեր ընկերութիւնն որոյ երեք չորրորդ մասը կեղծաւորներէ ու փարիսեցիներէ կը բաղկանայ։ Միայն Ցօնատիէօ ու իր աղջիկ կինն անմիջապէս Լէքիւյէի տունը վազած եկած, անոր վիզը փարած էին, և իրենց ջերմագին գրկախառնութեամբ անոր բերած էին բոլեխիրտ մարդոց հաւանութիւնը։ Բայց այս վաղեմի բարեկամք, — պարզ ու անհոգ սիրտեր և միշտ ներելու պատրաստ —, չհամարձակեցան իսկ հարցունել անոր, անշուշտ զգուշաւորութեամբ, թէ իր կենաց ո՞ր մասը կ'ուզէր նուիրել իր որդւոյն։

«Մինչեւ իսկ ասոնք, լաւագոյններն, ըսաւ դատաւորն ինքնիրեն, երբ այս տարաբաղդ տղան տեսնեն, պիտի չհանդուրժեն անոր ըրածն իրենց միտքն իսկ բերելու։ Երբեք պիտի չհաւանին զայն իրենց մօտ ընդունելու, քիչ մը սիրելու... Օ՛ն, միակ հնարաւոր և վերջնական լուծումն այս է... Անոր հետ հայրենիքէս ելնել և տարաշխարհ երթալ...»

Թրէթիէն Ֆորժա, դատաստանէն ի վեր, իր հօրը տունը կը բնակէր։ Շատ տխուր, երախտագիտութեան աչքեր գրեթէ թերահաւատ, իր ճակատագրին արտասովոր փոփոխումը վախով միայն կ'ընդունէր և ինքզինք անարժան կը համարէր անոր։ Իր նոր և հանդարտաւէտ հագուստներուն մէջ նեղուած, ընդարձակ բնակարանէն, մաքրասուն անկողնէն և բազմախորտիկ սեղանէն կարծես աչաբեկ, գրեթէ միշտ լուռ կը մնար։ Բայց այս ծերունիին հանդէպ, որոյ խստահոգ աչքերը կը մեղմանային երբ իրեն նայէին, այս երիտասարդն— որ բարի ըլլալու համար ծնած էր. —կ'զգար որ իր սիրտը կը լայննար, կը բացուէր, երախտագիտական գաղջ մթնոլորտի մը մէջ։

Գաղթելու գաղափարը ընդունեցաւ նա ամենայն ուրախութեամբ ընդունեց։ Ի՛հ, այո՛, շատ հեռու, ուր բան մը պիտի չգիտնան, ուր ոչ ևս մէկուն սոսկում պիտի ազդեմ, ուր ոչ ևս պիտի չմնինք ինձ համար... Այո՛, ձեզ հետ պիտի գամ ուր որ ուզէք... Շատ հեռու, աշխարհիս ծայրը...»

Երբ այսպէս մեկնելու որոշում տրուեցաւ, Պ. Լէքիւյէ մեծ գոհունակութիւն մը զգաց։ Իր հարստութիւնն հիշուն դրամի վերածեց, ճամբորդութեան պատրաստութիւնները դէն ինքզինք կը մտածէր փոքրիկ ընտանիքով, ինքզինք կը տեսնէր նոր երկրի մը մէջ, իր զաւակին հետ, իր աշխատութեամբ պատիւը վերականգնած, ամուսնացած և ընտանիք մը հիմնած։ Բայց այն ատեն խղճահարութիւն մ'ունեցաւ։ Թրէթիէն կրնա՞ր կին մ'առնուլ առանց իր անպատուութիւնն անոր խոստովանելու։ Ո՛չ, ուղիղ ընթացք մը չէր այս։ Եւ յանկարծ Պ. Լէքիւյէ յիշեց Լուիզ Ռամօն զոր ինք կ'ամբաստանէր արդէն և որոյ ապագան ապահովելու դիտաւորութիւն ունէր Ներօպայէ մեկնելէն առաջ։ Այս կինն իր սրտին մէջ երախտագիտութիւն ու նիրում միայն կը տածէր Թրէթիէն Ֆորժայի համար։ Ինքն ալ, անոր պէս, խոնարհ կին մը, կենաց նաւաբեկեալ մ'էր. բայց երկու բեկոր կը բաւեն լաստ մը շինելու, և յաճախ այս է փրկութիւնը։ Լուիզ, իր աչաց մէջ ուրախութեան փայլակով մը, առանց վարանման ընդունեց գաղթականներուն հետ երթալու առաջարկն, և Թրէթիէն Ֆորժա իմանալով որ Լուիզ Ռամօ իրենց պիտի ընկերանայ, իր դատաստանէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով երջանկութեան ամպոյն ժպիտ մ'ունեցաւ։

. . . .

. . . .

Կամրջակին վրայ կանգուն, ճանապարհորդական լայն թիկնոցին մէջ մխտաբար փաթթուած, Թրէթիէն Լէքիւյէ կը դիտէ քարափին սեւ սալարկներն, ուր երկաթեայ ծանր անուներ պառկած կը մնան, հինաւուրց շէնքերուն կղմինդրաշար ճակատները, ցեխին մէջ կեցող մարդիկն որք նաւուն մեկնելուն կ'սպասեն, ցնցոտազգեստ բեռնակիրներն որք վերջին հակերը կը բերեն։ Այս ամենը տխուր, աղտոտ և տրտմաեթ էր։ Աւա՜ղ, դեռ քիչ մը առներ բոլոր այն Ֆրանսայի որուն հսկայ յետին ոջխն կու տայ Թրէթիէն Լէքիւյէ և իր սիրտը ցաւագին կերպով կը ճմլուի։

Բայց աչս ուղեւորին ոտներուն տակ տախտակամածը կը սարսռայ։ Մեքենային առաջին ճիգերուն առջեւ, ամբողջ ահագին նաւը կը ճարճատէ և կը հեծէ։ Ցեռկոյս, պտուտակը կը բառնայ ջրի ահագին խոխոջ մը որ կ'եռայ ու կը զեռայ։ Կամաց կամաց, նաւը կը զատուի, կը հեռանայ գորշագոյն քարէ հինաւուրց քարափէն։ Հիմակ, ամէն կողմէ ջրով պատած է. աւազանին մէջտեղն հասած է, և տուները կ'սկսին կարգաւ խոյս տալ յամրաբար։

Մեկնած են։

Թրէթիէն Լէքիւյէ այն ատեն իր ուղեւորակիցներուն կը դառնայ։ Ասոնք կը մեկնին անդարձ, ակնարկ մ'իսկ չունին ծովեզերքին համար, այս հայրենիքին համար ուր անդադար տառապած են։ Լուիզի ծունկերուն վրայ, փոքրիկ աղջիկն իր փոքր ձեռքերէն մին կ'երկնցնէ Ֆորժայի որ կը ժպտի մօրն ու զաւկին։ Այս երեք տարաբաղդները սանձուած են զիրար պաշտպանելու, զիրար մխիթարելու, սիրելու համար և իրենց կազմած խումբն արդէն ընտանեկան է։ Եւ Թրէթիէն Լէքիւյէ քաղցրութեամբ կը մտածէ թէ Ներող է Աստուած և թէ ժամանակն ու հեռաւորութիւնը կարելի կ'ընեն մոռացումն։

Սակայն չըգիտնան, որ տակաւ արագութիւն կ'ստանայ, նաւահանգստի թումբէն ու հեռագրական կայանէն դուրս ելած է, և ահա առաջին կոհակի մը վրայ կը ծառանայ։ Պաղ և ուժգին հով մը ելած է, և կը վանէ ու կը մրրկէ մուխն որոյ ընդ մէջ կ'անցնին ու կ'անցնին սպիտակ ամպերն, աքաղաղնեք և անվեհեր։ Հովը կը գալարէ, ցիրուցան կ'ընէ գորշագոյն փրփուրը՝ կապարագոյն կոհակներու գագաթին վրայ։

Ահա՛ ի վերուստ, ամպերուն մէջ, կապոյտ երկնքի մէկ, երկու, երեք կըզնակներ կ'երեւին, յետոյ ուրիշներ, դարձեալ ուրիշներ։ Նշան է այս եթէ օդը նորէն կը գեղեկանայ։ Մշուշը կը փարատի, ամէն ինչ կը լուսաւորուի։ Վերջապէս, արեւը վերջին ամպերն ալ ցրուելով կը փայլի ակնախտիղ և արքայական։ Հիմակ ալիքները բոլորովին կանաչորակ են, ծփանքը ցիրուցան կ'ըլլայ արծաթափայլ կայծակներով, և նաւն՝ որ գաղթողները կը տանի, նաւն որ կը թռչի և ետեւ առաջ կը տատանի, և որ միշտ դէպ ուղիղ ընդ առաջ կ'երթայ, եռանդուն, դիւրաթեք և զուարթ կը խոյանայ կապտորակ ծովուն վրայ։

ՎԵՐՋ